

Kongresshall på Gotland

– bakomliggande faktorer som påverkat beslutet och
reflektioner över de bofastas
inställning

Författare:
Anne Pettersson
Rosmarie Pettersson
Handledare: Bengt Jönsson
IT-ekonomiprogrammet 120 p
Kandidatuppsats: Företagsekonomi 10p
Vårterminen 2004

Förord

Det kändes till en början lite märkligt att skriva om något som ännu inte existerar och vi hade funderingar på om det verkligen skulle gå att skriva en hel uppsats om något som inte fanns.

Av eget intresse valde vi att skriva denna uppsats, då vi själva ifrågasatte hur politikerna i Gotlands kommun kan satsa så mycket ekonomiska medel på att bygga en kongresshall, när det ofta inte går att få budgeten att gå ihop i kommunen. Vi hoppas att med hjälp av vår egen nyfikenhet kunna förmedla något som kan öka gemene mans förståelse samt försöka ge lite insikt i kommunens agerande när det gäller ett så stort och kostsamt projekt som en kongresshall.

Vi har fått en enorm respons från alla vi varit i kontakt med i arbetet med vår uppsats. Alla har varit tillmötesgående och villiga att lämna ut information och tips som har varit till stor hjälp i vårt arbete. Vi vill på detta sätt tacka för all hjälp vi fått och riktar härmed ett särskilt tack till kongresshallens projektledare, Karl-Gustaf Roos.

Sammanfattning

Det skall byggas en kongresshall på Gotland som skall tas i drift 2007. Tankarna om att anlägga en konferens- och kongressanläggning på Gotland är inget nytt fenomen utan detta fördes på tal redan 1985. Det är många av de boende på Gotland som förvånas över att Gotlands kommun kan sätta igång ett sådant projekt och de har svårt att förstå politikernas agerande med tanke på den dåliga ekonomin i kommunen. Under hösten 2003 och våren 2004 har det förekommit livliga skrivelser och diskussioner i de lokala morgontidningarna angående kongresshallsbygget på Gotland. Det var på detta sätt vi kom i kontakt med ämnet och tyckte det skulle vara intressant att se på vilka grunder beslutet fattades om att bygga en kongresshall på Gotland.

Syftet med vår uppsats är att klargöra varför det skall byggas en kongresshall på Gotland. Avsikten är även att redogöra för vilka olika utredningar som gjorts inför beslutet. Det är framförallt fyra utredningar som vi beaktat och beskrivit närmare i uppsatsen. Vi har även intervjuat politiker som var med och tog beslutet i kommunfullmäktige för att få en uppfattning om varför de röstade ja eller nej. För att få en uppfattning om kongresshallens planering har vi även haft flera intervjuer med kongresshallens projektledare. Utifrån utredningarna och de intervjuer vi genomfört har vi kommit fram till att en kongresshall kan vara en bra investering för Gotland på lång sikt. Däremot kommer kongresshallen inte kunna drivas med vinst de första åren, utan det kommer att bli ett underskott som kommunen kommer att finansiera med hjälp av skattemedel.

Vi fann det även väsentligt att ta reda på de bofastas inställning till att det ska byggas en kongresshall på Gotland. Vi genomförde därför en ”på stan” enkät för att kontrollera om det fanns något intresse av att säga sin mening om kongresshallen. Resultatet av denna enkätundersökning pekar på att en majoritet av gotlänningarna inte vill ha någon kongresshall. En anledning till detta verkar vara Gotlands kommuns bristfälliga information till allmänheten.

Sökord 1: Besöksnäring

Sökord 2: Kongress- och konferensmarknad

Sökord 3: Kongresshall, Gotland

Abstract

A congress hall will be built on Gotland and will be finished in the year of 2007. This composition is a description about the decision of building a congress hall, which is based on different investigations. To collect data we have done several interviews with some of the politicians which were involved in the decision. We have also interviewed the project leader of the congress hall. With this material we have come to a conclusion that the congress hall will be a good investment for Gotland in the long run. But that there will be no profit during the first years.

We have also done our own investigation about what the inhabitants on Gotland think about the congress hall. With this investigation we have come to the conclusion about the majority of the inhabitants, they dislike a congress hall on Gotland. We have also found that the local government hasn't informed the inhabitants properly and the lack of information has influenced their adjustment of the congress hall to become negative.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	<i>Inledning</i>	6
1.1	Intresset för en kongresshall på Gotland	6
1.2	Hur en kongresshall kan komma att påverka Gotland	7
1.2.1	Arbetsstillfällena och ekonomi	7
1.2.2	Andra faktorer som kan påverka.....	8
1.3	Forskningsfråga	9
1.4	Syfte	9
2	<i>Metod och tillvägagångssätt</i>	10
2.1	Utredningar och undersökningar	10
2.2	Intervjuer	11
2.3	Debatt och sekundärdata om kongresshallen	12
2.4	”På stan” - enkät	12
3	<i>Teoretisk referensram</i>	14
3.1	Beslut	14
3.1.1	Begränsad rationalitet	14
3.1.2	Rationella modellen.....	15
3.1.3	Trial-and-error-modellen	16
3.1.4	Koalitionsmodellen.....	16
3.1.5	Soptunnemodellen	16
3.2	Stora byggprojekt, Öresundsbron och Globen	16
4	<i>Beslutsunderlag inför byggandet av kongresshallen</i>	18
4.1	Avstamp Gotland – utredning av Statens Industriverk	18
4.2	Kongresshall Visby – utredning av Resurs AB	19
4.3	Mötesplats i Visby – utredning av ALMI	19
4.4	Kongresshall på Gotland – utredning av Kongresshallsgruppen	20
4.5	Statens roll – PM från Näringsdepartementet	21
5	<i>Konferens Gotland</i>	22
5.1	Marknadsföring	22
6	<i>Finansiering av kongresshallen i Visby</i>	24
6.1	Statliga medel	24
6.2	EU-medel	25
6.3	Lånade kommunala medel	26
7	<i>Beslutsgång i Gotlands kommun</i>	28
7.1	Kongresshallsprojektets utveckling	28
7.2	Beslutsprocess i Gotlands kommun	28
7.3	Projektledarens roll	29
8	<i>Kongressmarknaden i Sverige</i>	31
8.1	Ett exempel – Åre Multihall AB	32

9	<i>Kongresshall i Visby på Gotland</i>	33
9.1	Tidsplan för kongresshallsprojektet	33
9.2	Kongresshallens placering i Visby	33
9.3	Kongresshallens interiör	34
9.4	Samhällseffekter	35
9.5	Konsumtionsberäkning	37
10	<i>Intervjuer med berörda politiker</i>	39
10.1	Bror Lindahl (fp)	39
10.2	Brittis Bentzler (v)	39
10.3	Krister Mattsson (c).....	39
10.4	Sonia Landin (s)	40
10.5	Eva Nypelius (c)	40
11	<i>Allmänhetens inställning till kongresshallen – ”på stan” enkät</i>	41
12	<i>Lokala mediers behandling av kongresshallen</i>	43
13	<i>Analys</i>	44
13.1	Bakomliggande faktorer till beslutet om kongresshallen.....	44
13.2	Finansieringen av kongresshallen	45
13.3	Jämförelse Åre - Gotland	45
13.4	Stora byggprojekts påverkan på samhället.....	46
13.5	Kommunens dåliga ekonomi – upphov till starka reaktioner	47
13.6	Slutdiskussion.....	48
13.7	Slutsatser	49
14	<i>Reflektioner</i>	51
14.1	Reflektioner över det egna arbetet	52
15	<i>Fortsatt forskning</i>	53
	<i>Källförteckning</i>	54
	<i>Bilagor</i>	56

1 Inledning

1.1 Intresset för en kongresshall på Gotland

Intresset för att bygga en kongresshall i Visby på Gotland började ta form redan 1985. En av de drivande krafterna var *Konferens Gotland*, som är ett nätverk av företag som bildades 1988. Till en början bestod nätverket av tre hotell och ett flygbolag, numera är tretton olika företag involverade. *Konferens Gotland* har hela tiden arbetat mot samma mål, att få en konferensanläggning till stånd på Gotland där det kan hållas internationella kongresser och där företag kan ha konferenser.¹ *Konferens Gotland* kommer att presenteras närmare i kapitel 5.

Arbetet med att få igång en kongresshallverksamhet på Gotland framskred till en början långsamt. Det var 1995 som frågan aktualiserades på nytt, i samband med att Wisby Hotell på eget initiativ samlade en grupp intressenter. Anledning var att diskutera en eventuell etablering av konferens- och kongressverksamhet i Visby.² Detta ledde till att konsultföretaget Resurs AB, som gör marknadsanalyser främst inom resor och turism, fick i uppdrag att göra en utredning för att fastställa marknaden för kongresshallar i Sverige.³ Resultatet av utredningen visade att marknaden för kongresser är relativt stabil och att den planerade kongresshallen endast skulle kunna ta en liten del av den totala kongressmarknaden i Sverige.⁴ I kapitel 8 kommer en mer utförlig beskrivning av kongressmarknaden i Sverige samt några definitioner av begrepp, som på olika sätt förknippas med kongresser.

Ett mål med en kongresshall på Gotland är att hitta nya former för att främja näringslivet, som i sin tur kan utveckla arbetsmarknaden genom att en ny verksamhet etableras. Genom att det kommer att finnas en stor samlingslokal på Gotland, som tar emot sällskap på mellan 500 till 1 000 personer kan det skapas en ny marknad inom besöksnäringen som inte är säsongbunden. De flesta politiker inom Gotlands kommun ser kongresshallen som en infrastrukturell satsning som för människor samman i möten och diskussioner. Projektet ses som ett sätt att utveckla arbetsmarknaden på Gotland och det finns en vision om att besöksnäringen ska främjas även på lång sikt. Grundtanken med satsningen att bygga en kongresshall är att företag ska erbjudas att hålla kongresser i unik miljö, mitt ute i Östersjön.⁵ Beslutet stöds inte av samtliga politiker inom kommunfullmäktige utan det finns skilda meningar i frågan⁶, vilket beskrivs närmare i kap 10.

En viktig aspekt när det gäller att hålla kongresser är säkerheten, som har fått en ökad betydelse sedan 11 september-tragedin i USA och mordet på Sveriges utrikesminister Anna Lindh. Gotlands läge ses som en fördel då det ur säkerhetssynpunkt är svårare att ta sig till en ö utan att bli upptäckt, med tanke på

¹ Konferens Gotland (2004)

² ALMI Företagspartner Gotland AB (1997)

³ Resurs AB (2004)

⁴ Gotlands kommun (2003) a)

⁵ Gotlands kommun (2003) a)

⁶ Gotlands kommun (2003) d)

kända politiker och andra som kan tänkas behöva skydd. På grund av detta har det därför inletts ett samarbete med Säpo för att kunna garantera säkerheten.⁷

I slutet av maj 2003 togs ett beslut i kommunfullmäktige på Gotland som innebär att det kommer att byggas en kongresshall i Visby.⁸ Enligt den tänkta tidplanen kommer kongresshallen att stå färdig för att tas i drift under våren 2007. Med anledning av det planerade kongresshallsbygget har Gotlands kommun anställt Karl-Gustaf Roos som projektledare för projektet.⁹

1.2 Hur en kongresshall kan komma att påverka Gotland

I lokaltidningarna på Gotland har det, under hösten 2003, skrivits om att det byggs kongresshallar över hela landet, några står nästan färdiga och andra är en god bit på väg. Det finns sedan tidigare ett flertal befintliga stora anläggningar runt om i Sverige som har till syfte att uppfylla företags olika önskemål när det gäller att hålla kongresser.¹⁰ Flera av dessa kongresshallar har mycket att erbjuda inom själva kongresshallen såsom övernattningsmöjligheter, spa-anläggningar, gym, äventyrsbad med mera.¹¹

Med tanke på detta kan man fråga sig om det kan fungera med ytterligare en kongresshall i landet. Är Gotland ett alternativ när det gäller att hålla kongresser under vintersäsong, när företag kan välja att hålla sina kongresser på andra platser i Sverige där det ges möjlighet att kombinera kongressandet med annat, till exempel friskvård? Eller är det helt enkelt så att Gotland har andra unika fördelar tack vare det rika kulturarvet och den vackra miljön som är praktfullt även under andra årstider än sommaren? Kan det vara så att Gotland kan upplevas som exotiskt även under gråmulna dagar som gör att människor kan uppleva ett slags lugn som lämpar sig bra för kongresser?

1.2.1 Arbetstillfällena och ekonomi

Inom Gotlands kommun finns det en vision om att en kongresshall i drift kommer att generera nya arbetstillfällen.¹² Det talas om personal som måste hålla verksamheten igång, vaktmästare, kockar, serveringspersonal med mera. Detta blir en naturlig del av kongresshallens verksamhet men det förutsätter att det blir många arrangemang i kongresshallen för att personalen ska få fortsatt arbete. Gotlands kommun menar att hotellnäringen kan förlänga sin säsong.¹³ Hur ser hotellen själva på detta, förbereder de sig för att kunna ta emot fler gäster eller räknar de inte med någon uppgång?

Enligt kongresshallens projektledare kommer kongresshallen även att ge öns hantverkare på landsbygden ett rejält uppsving. Han talade bland annat om att det skulle kunna ge små verksamheter större uppmärksamhet och ökad lönsamhet mot vad de har i dagsläget. Kan även landsbygden gynnas av en kongresshall? Under själva byggandet är det naturligt att det kommer att behövas mer arbetskraft så att

⁷ Roos K-G, 2003-12-16

⁸ Gotlands kommun (2003) c)

⁹ Gotlands kommun (2004)

¹⁰ Leino P (2003)

¹¹ Åre kommun (2004)

¹² Gotlands kommun (2003) a)

¹³ Roos K-G, 2003-12-16

själva byggnaden ska kunna bli färdigställd. Men vad finns det egentligen för indikatorer som pekar på att det här projektet genererar fler arbeten?

Finansieringen av byggandet av kongresshallen består till stor del av de EU-bidrag som Gotlands kommun får genom Mål 2 Öarna, 30 miljoner kronor. Staten går in med 40 miljoner kronor och Gotlands kommun ska stå för resterande kostnad på 50 miljoner kronor, vilket sägs vara cirka 30 % av kommunens totala investeringsbudget som för 2003 var cirka 179 miljoner kronor.¹⁴ Den beräknade kostnaden för kongresshallen blir då 120 miljoner kronor.¹⁵

50 miljoner kronor är en ansevärd summa pengar. Var skall kommunen få pengarna ifrån? Kommer det att leda till en skatteköning på Gotland? Kan kongresshallen drivas med företagsekonomisk lönsamhet? Har Gotlands kommun råd att satsa ekonomiska resurser utan att säkert veta om det kommer att löna sig i förlängningen? Måste Gotlands kommun helt enkelt göra någon form av investering, som främjar näringslivet, utan att kunna säkerställa på förhand hur väl det faller ut? Kanske är beslutsfattarna i Gotlands kommun helt enkelt tvungna att fatta beslut som kan medföra risker.

Kan det vara så att det är EU-medlen som styr beslutsfattandet? Är Gotlands kommun tvungen att ta chansen nu för att få de medel som krävs? Hur förhåller det sig när det handlar om EU-medel? Är det så att möjligheten till att få de här bidragen skulle ha försvunnit om kommunen inte hade tagit beslutet just nu?

1.2.2 Andra faktorer som kan påverka

Kommunen kommer inte själv att driva verksamheten, utan kongresshallen kommer att hyras ut till en entreprenör som ska stå för driften. I dagsläget är det inte bestämt vem den blivande entreprenören blir, eftersom anbud ännu ska tas in.¹⁶ En stor byggnad av det här slaget kostar ju inte enbart att bygga, den skall både värmas upp och underhållas när den väl är i drift. Är det de bofasta på ön som får betala priset om inte kongresshallen får det underlag av besökare som krävs?

När det började talas om en kongresshall på Gotland, fanns det två samarbetspartners inblandade, Gotlands kommun och Gotlands näringsliv. Även Högskolan på Gotland var en tänkt samarbetspartner efter sin etablering 1998.¹⁷ Nu återstår endast Gotlands kommun, vad kan det bero på? Näringslivet borde vinna på den här affären. Vad det gäller Högskolan skulle även den ha nytta av en kongresshall, som ger ökade möjligheter vad det gäller stora lokaler. Då Högskolan befinner sig i ett utvecklingsstadium och tillgången på lokaler för närvarande är knappa, skulle en kongresshall vara en tillgång. Varför vill då inte Högskolan vara med, när det handlar om finansieringen? Det har även skrivits mycket i den lokala pressen på Gotland om byggandet av kongresshallen. Men har politikerna tagit reda på vad kommunens invånare tycker om att bygga en kongresshall på Gotland?

¹⁴ Gotlands kommun (2003) b)

¹⁵ Gotlands kommun (2003) a)

¹⁶ Roos K-G, 2004-04-14

¹⁷ Bentzler B (v), 2004-02-05

1.3 Forskningsfråga

Vi ser många olika frågeställningar när det gäller byggandet av en kongresshall på Gotland. Kommer det att leda till fler arbetstillfällen? Var det beviljandet av EU-medel som styrde beslutet om kongresshallen? Vad tycker den bofasta befolkningen om att få en kongresshall? Detta leder oss fram till vår frågeställning som är:

Vilka bakgrundsfaktorer ligger till grund för beslutet att bygga en kongresshall på Gotland och vilken inställning har den bofasta befolkningen till beslutet?

1.4 Syfte

Syftet med den här uppsatsen är att klargöra varför det skall byggas en kongresshall på Gotland samt att redogöra för de utredningar som ligger till grund för beslutet.

2 Metod och tillvägagångssätt

Vi har i huvudsak använt oss av en kvalitativ undersökningsmetod genom att vi har gjort intervjuer och studerat utredningar. Syftet med att använda en kvalitativ metod är att den insamlade informationen ska kunna ge oss en djupare förståelse om problemet vi studerar. Det handlar om att ta till sig riklig information, med hjälp av få undersökningsenheter och att gå på djupet med dem. Undersökningen bygger på att vi ska kunna förstå verkligheten med hjälp av det insamlade materialet, för att sedan kunna beskriva det fenomen som är avsett att undersökas. Vid användandet av kvalitativ forskning så används en hermeneutisk tolkning, det vill säga man använder sig av sin egen förståelse och tolkar den empiriska undersökningen med hjälp av den.¹⁸

2.1 Utredningar och undersökningar

För att få en bakgrund till vilka faktorer som påverkat beslutet om att bygga en kongresshall i Visby har vi studerat några utredningar, som har gjorts i syfte att ge förslag på hur näringslivet på Gotland skulle kunna utvecklas. I vårt arbete är det främst fyra utredningar som varit relevanta:

- *Avstamp Gotland* gjord av Statens Industriverk, 1985
- *Kongresshall Visby* gjord av Resurs AB, 1996
- *Mötesplats i Visby* gjord av ALMI, 1997
- *Kongresshall på Gotland* gjord av Kongresshallsgruppen, 1998

Utredningarna pekar på att en konferens- och kongressanläggning vore ett bra alternativ som ger nya möjligheter för Gotland. Dessa utredningar ligger till grund för beslutet att bygga en kongresshall som Gotlands kommun fattade den 26 maj 2003. I beslutsunderlagen finns även en promemoria gjord av Näringsdepartementet 2002, där görs en bedömning av statens engagemang i kongresshallen på Gotland.

I utredningen ”Avstamp Gotland” från 1985 tas frågan upp om en kongresshall på Gotland för första gången. Utredningen är gjord av Statens Industriverk, SIND, på uppdrag av regeringen. Vårt syfte med att använda denna rapport var att få en bakgrund till kongresshallsbyggandet och för att kunna visa att det inte är någon ny företeelse att vilja ha en kongresshall på Gotland.

För att tydliggöra och få en bild av hur kommunen gått tillväga inom olika instanser innan finansieringen fastställdes, studerade vi de ansökningar som gjorts i syfte att erhålla medel till kongresshallsprojektet. De ansökningar vi studerade var handlingar som hade skickats till staten och till EU. Vi tog även del av ärendenas bifall till finansiering. För att få kännedom om hur processen fortlöper innan beviljande av regionala utvecklingsmedel inom EU går till, studerade vi programkomplementet för Mål 2 Öarna.

¹⁸ Holme & Solvang (1997)

2.2 Intervjuer

I vårt insamlade av primärdata så har vi använt oss av intervjuer, som är ett av de vanligaste sätten inom kvalitativ forskning. Det finns två olika former av intervjuteknik, informant- och respondentintervju. Informantintervju används när man talar med en person som egentligen står utanför det fenomen som vi avser att undersöka, men som har mycket kunskap inom det området. I vårt insamlade av information har vi använt oss av respondentintervju, eftersom det syftar till att intervjua personer som på något sätt är inblandade i det fenomen vi studerar.¹⁹ Vår avsikt har varit att låta den intervjuade få tala så fritt som möjligt så att dennes inställning i frågan kommer fram utan påverkan från oss. Detta kallas enligt Steinar Kvale i boken *”Den kvalitativa forskningsintervjun”*, för en deskriptiv forskningsintervju som syftar till att erhålla otolkade beskrivningar²⁰.

Inledningsvis hade vi ett samtal med Karl-Gustaf Roos, kongresshallens projektledare. Anledningen till detta samtal var att vi skulle få en bild av vad kongresshallsprojektet innebar. Fortsättningsvis har vi intervjuat Roos för att få en aktuell bild av projektet med kongresshallen och om den utmätta tidsplanen håller. Vi har även haft kontakt med Roos via e-post för att kunna komplettera med uppgifter och frågor som uppkommit under arbetets gång.

Kommunfullmäktige inom Gotlands kommun var inte helt enig vid beslutsfattandet om kongresshallens byggande. 53 ledamöter röstade för en kongresshall, medan 14 ledamöter röstade emot. Utöver detta var det 4 ledamöter som avstod från att rösta. Då vi fann det omöjligt att låta samtliga i kommunfullmäktige komma till tals, gjorde vi ett urval bland politikerna. Vi intervjuade två personer som röstade för, Sonia Landin (s) och Eva Nypelius (c) och två som röstade emot, Brittis Bentzler (v) och Krister Mattsson (c). Syftet med att intervjua politiker var att de skulle få säga vad som styrde beslutet om att rösta ja eller nej, partitillhörigheten var helt oväsentlig. Vi har även intervjuat, Bror Lindahl (fp), som lade en motion till kommunfullmäktige om att ha en folkomröstning angående kongresshallen. Motionen om en folkomröstning röstades för övrigt ned. De intervjuer vi har gjort med politikerna har gjorts i samtalsform. Anledningen till detta är att politiker är vana talare och kan på ett lätt sätt förmedla vad de vill ha sagt.

Vi har även intervjuat Lars Fredriksson, samordnare och säljare från *Konferens Gotland*, för att få reda på vad *Konferens Gotland* är för något och hur många företag som ingår. Vi ville även ta reda på anledningen till varför *Konferens Gotland* bildades och vilka mål de har med sin verksamhet samt hur de arbetar med marknadsföringen av kongresshallen.

Eftersom beslutet om kongresshallens byggande har försiggåtts av många olika utredningar och ansökningar om diverse bidrag, fann vi det viktigt att diskutera med någon som kan de regler och lagar som gäller för detta förfarande. Vi kontaktade Georg Gyllenfjell, projektadministratör på beredningsenheten för Mål 2 Öarna i Visby, för att få klarhet i hur det går till när man ansöker om EU-medel. Vi ville också få reda på vem som kan söka bidrag från Mål 2 Öarna, vilka villkor

¹⁹ Holme & Solvang (1997)

²⁰ Kvale (1997)

som måste uppfyllas, samt om det föreligger någon tidsram inom vilken bidragen måste användas.

Vi kontaktade Barbro Sjögren, kanslisekreterare inom kommunen för att få en redogörelse för hur de olika nämnderna går tillväga, innan ett beslut tas i kommunfullmäktige. Vi fann det väsentligt att ta reda på om det fanns några planer på att bygga ut hotellverksamheten på Gotland, med tanke på att det skall byggas en kongresshall. Av den anledningen tog vi kontakt via telefon med Anders Murat, turistchef på Gotlands Turistförening.

2.3 Debatt och sekundärdata om kongresshallen

Med sekundärdata menas data som redan är nedtecknat och som vi själva inte samlat in. Det kan vara litteratur, undersökningar, tidningsartiklar och så vidare.²¹ Vid vår insamling av sekundärdata har vi använt oss av Internet och då framförallt Gotlands kommuns hemsida. Där finns det utredningar och material som rör kongresshallens beslutsunderlag, som går tillbaka i tiden ifrån 1997.

För att få en uppfattning om hur kongresshallen debatterats i media och för att kunna följa hur utvecklingen av kongresshallsbygget har framskridit har vi använt oss av de lokala tidningarna på Gotland. Med hjälp av insändarsidorna har vi följt den allmänna opinionen bland de bosatta på Gotland.

Vi har även använt en broschyr som är framtagen av Gotlands kommun som beskriver kongresshallsprojektet. Broschyren är mycket detaljerad, med bland annat en tidsplan som gör det lätt att följa utvecklingen fram till dess att kongresshallen tas i drift 2007. Tidsplanen finns redovisad i sin helhet i kapitel 9.

Det är intressant att i vår uppsats kunna jämföra kongresshallsprojektet i Visby med några liknande projekt. Multihallen i Åre var ett lämpligt jämförelseobjekt, då Åre liksom Visby är ett säsongbundet turistmål. Efter kontakt med Åre kommun fick vi information angående Multihallen som har varit till stor hjälp för vår undersökning²². För att få ytterligare något att jämföra med har vi tittat på fenomenet stora byggprojekt. Vi valde att titta på Globen och Öresundsbroprojektet, för att få fram lite tankar och funderingar om hur en ny företeelse påverkar en ort. I det här avseendet har vi läst tidningsartiklar och böcker.

2.4 "På stan" - enkät

Vi har även använt oss av en kvantitativ undersökningsmetod i vår undersökning för att studera allmänhetens inställningen till kongresshallen på Gotland. Syftet med en kvantitativ metod är att samla in information som på något sätt kan kvantifieras. Styrkan ligger i att det går att generalisera informationen som kommer fram, svagheten är att det inte finns någon garanti för att den information som kommer fram är relevant för vår frågeställning. Forskarens roll är att studera fenomenet utifrån, att uppträda som observatör för att inte påverka de utfrågade.²³

²¹ Holme & Solvang (1997)

²² Åre kommun (2003)

²³ Holme & Solvang (1997)

Den kvantitativa metod vi använde oss av, var en ”på stan” enkät. Detta innebär att urvalet är slumpmässigt och med en minimal påverkan från oss. Informationen bearbetades och strukturerades för att vi skulle försöka få svar på frågan, vad befolkningen på Gotland tycker om kongresshallen.

För att kunna dra slutsatser utifrån enkätens resultat ansåg vi det nödvändigt att det ingick minst 250 personer i undersökningen. Målet uppnåddes efter två eftermiddagar på Östercentrum i Visby. Då denna undersökning var helt frivillig har vi inte tagit någon hänsyn till bortfall i vår analys av resultatet. Enkäten bestod av fyra frågor där tre hade trevalsalternativ. Det fanns ytterligare en fråga, där de som deltog i undersökningen fick säga vad de anser om kommunens information i frågan om kongresshallen. Utöver detta fanns det under rubriken övrigt, möjlighet att fritt tycka till. Redovisningen av enkäten finns att läsa i sin helhet i kapitel 11. Enkätformuläret ligger som bilaga 1 och som bilaga 2 redovisas kommentarerna under rubriken övrigt.

3 Teoretisk referensram

Den teoretiska referensramen i denna uppsats består av beslutsteorier, hur beslut fattas i organisationer. Detta följs av ett avsnitt om stora byggprojekts inverkan på lokalbefolkningen.

3.1 Beslut

Det finns många olika sätt att studera beslutsprocesser på. Det finns beslut som inte spelar någon roll och beslut som kan vara livsavgörande. När det gäller beslut som fattas inom organisationer så finns det olika aspekter att ta hänsyn till. Det måste bland annat finnas klara mål och även medel för hur det fattade beslutets utfall förväntas bli. Modeller som syftar till att beskriva beslutsfattandet kallas deskriptiva modeller, de tar hänsyn till de komplikationer som uppstår i en beslutsprocess.²⁴

Inom en organisation är beslut en kompromiss mellan rationellt målorienterat beteende och icke rationellt handlande. När en grupp personer ska fatta ett beslut har varje medlem fått information om förutsättningarna som ligger till grund för målet med beslutet. Människors beteende kan aldrig vara optimalt, enligt Nobelpristagare Herbert Simons teori. Det är svårt att fatta rationella beslut därför att syftet med människans handlande är att satisfiera, det vill säga människans önskan om att beslutet ska vara tillfredsställande. Det uppstår då en konflikt mellan icke rationellt och rationellt beteende hos människan som gör att deras beteende aldrig kan vara optimalt.²⁵

Hatch²⁶ tar upp några olika beslutsmodeller den *Rationella modellen*, *Koalitionsmodellen*, *Trial-and-error modellen*, *Soptunnemodellen* och modellen om *Begränsad rationalitet*. Dessa modeller kommer helt kort att beskrivas nedan och avsikten är att använda dem som analysverktyg i kapitel 13.

3.1.1 Begränsad rationalitet

Den *rationella beslutsmodellen* börjar med att det finns ett problem som ska identifieras, för att lösa problemet så krävs det information. Det är denna information som ska utgöra en grund för beslutsfattandet. Nästa steg i modellen blir att utvärdera och analysera så många alternativ som möjligt. Anledningen till detta är att få fram det positiva, respektive negativa i de olika alternativen. Man fattar sedan beslut utifrån beslutsfattarnas mål och implicerar lämpligt alternativ. Detta är något som starkt kritiserades av Herbert Simon, det förutsätter att beslutsfattarna har kunskap om sina alternativ och vilka konsekvenser det medför att använda sig av dem. Han hävdar att beslutsfattare i verkligheten ofta har ofullständig och felaktig information om de alternativ som finns.²⁷

²⁴ Edlund, Högberg, Leonardz (1999)

²⁵ March & Simon (1993)

²⁶ Hatch (2002)

²⁷ Ibid.

När Herbert Simon jämför verkligt beslutfattande och de ideal som den *rationella modellen* presenterar är det främst fem punkter han framhåller som begränsar rationalitet i en organisation:²⁸

- Ofullständig och felaktig information
- Problemens komplexitet
- Människans förmåga att bearbeta information
- Den tid man har på sig för att fatta ett beslut
- De motstridiga preferenser en beslutsfattare har när det gäller organisationens mål

Nedanstående matris visar fyra beslutsmodeller, den rationella modellen, koalitionsmodellen, trial-and-error-modellen och soptunnemodellen. Dessa olika modeller beskrivs utifrån den enighet eller oenighet som råder angående målen eller definitionen om problemen. De beskrivs också utifrån enighet eller oenighet angående de metoder som kan användas vid den aktuella beslutsprocessen.

		Enighet/oenighet om målen eller definitionen om problem	
		Enighet	Oenighet
Enighet/oenighet om metoder	Enighet	Rationella modellen	Koalitionsmodellen
	Oenighet	Trial-and-error-modellen	Soptunnemodellen

Figur 1 Matris som beskriver förhållanden som gynnar olika former av beslutsprocesser²⁹

3.1.2 Rationella modellen

Herbert Simon påpekar att om beslutfattarna är överens är det lättare att uppfylla den rationella *beslutsmodellens* krav, än om de är oense. Det finns olika sätt att vara oense på:

- oenighet om de mål som man ska arbeta efter
- vilka problem som ska lösas
- oenighet om hur målen ska uppnås

I den första formen av oenighet ingår mångtydighet medan den andra är ett osäkerhetsproblem som beror på för lite information. Om beslutfattare är eniga om målen eller de problem som ska lösas samt att de är överens om hur målen ska nås eller hur problemen ska hanteras, då har de uppfyllt förutsättningarna för att

²⁸ Hatch (2002)

²⁹ Hatch (2002) s.306

använda den *rationella modellen*. Det betyder att osäkerheten är liten och mångtydigheten låg.³⁰

3.1.3 Trial-and-error-modellen

Beslutsfattare kan också komma i situationer när de är eniga om problemen och målen, men där de är oeniga om hur dessa mål ska uppnås eller hur problemen ska lösas. Detta tyder på att osäkerheten är hög, men däremot är inte mångtydigheten någon kritisk faktor eftersom det finns flera tänkbara tolkningar av vad som ska uppnås. Om ett problem som ska lösas är viktigt brukar man utifrån *trial-and-error-modellen* fatta flera små beslut för att sedan lägga ihop dessa och komma fram till en helhetslösning.³¹

3.1.4 Koalitionsmodellen

Vid användandet av *koalitionsmodellen* är mångtydigheten större och mer problematisk än osäkerheten. Detta kan tolkas som att det uppstått en så stor konflikt mellan olika intressen att det inte längre går att enas om ett gemensamt mål. Här måste beslutsfattarna använda sig av olika intressen för att kunna få en fungerande beslutsprocess.³²

3.1.5 Soptunnemodellen

I *soptunnemodellen* kommer beslutsfattarna både att ha osäkerhet och mångtydighet. Lösningar och alternativa lösningar, problem och händelser, allt blandas som avfallet i en soptunna. Det finns tillfällen då huvudaktörerna inte riktigt förstår det som pågår eller de upplever tekniken som obegriplig, detta kan vara skäl nog för dem att lämna beslutsfattandet. Det kan även vara situationer då beslutsfattarna anser att de har många andra uppgifter som är mer tidskrävande. I båda de här fallen kan *soptunnemodellen* vara passande, då det i den här modellen sker slumpmässiga beslut. Då själva beslutsprocessen är slumpmässig kan det hända att beslutsfattarna aldrig kommer till någon lösning på grund av att de alternativ de valt att besluta om, kanske inte var de rätta. Eller också finner de lösningar på problem, som egentligen inte finns.³³

3.2 Stora byggprojekt, Öresundsbron och Globen

Stora byggprojekt som medför förändringar i samhället möter ofta motstånd bland lokalbefolkningen. Ett exempel på ett stort byggprojekt är Öresundsbron. Diskussioner om att bygga en bro mellan Sverige och Danmark började ta form på 1960-talet. Beslutet om att bygga Öresundsbron togs 1991 och bron började byggas 1995. Bron stod klar och invigdes år 2000.³⁴ Det fanns ett motstånd mot byggandet av Öresundsbron, vilket hade sin grund i faktorer som påverkar miljö och fiskevattnen. Även höga kostnader sett utifrån olika perspektiv ledde till

³⁰ Hatch (2002)

³¹ Ibid.

³² Ibid.

³³ Ibid.

³⁴ Berg, Linde-Laursen, Löfgren (2002)

motstånd, bron var inte bara dyr att bygga utan det kostade även att köra på den.³⁵ Bland en del lastbilschaufförer fördes diskussioner om vilken funktion en bro fyllde då de själva ansåg sig nöjda med färjetrafiken som även ger möjligheter till en paus i arbetet.³⁶

Berg, Linde-Laursen och Löfgren diskuterar olika skeden inom Öresundsbroprojektet, skedena beskrivs utifrån händelsernas förgrening. Med detta avses de olika händelserna som uppstår inom projektets olika skeden, det händer så mycket under ett stort projekt, olika samtal, upplevelser, tankar, spekulationer med mera. Händelserna i sin tur delas i boken upp i rituella händelser och vardagliga händelser. Den rituella händelsen kan sägas ha en linjär linje, det finns ett bestämt händelseförlopp med en början och ett slut. När det handlar om den vardagliga händelsen däremot har den cykliska formationer som den rör sig efter, här finns en komplexitet mellan vad som är verkligt, överkligt och händelsen har varken början eller slut. Trots de båda händelsernas olikheter hör de ihop genom sina rörelser i varandra. ”Inom en linjär, rituell händelsestruktur kommer sålunda en lång rad cykliska händelser att äga rum.”³⁷

Sedan 1960-talet hade det talats om Öresundsbron och den hade gjorts till en händelse i förväg, eftersom Öresundsbron hade diskuterats och debatterats under lång tid. ”Detta är evenemangets avgörande dilemma: att kunna etablera ett brott mot existerande ordning och samtidigt göra sig begriplig i förhållande till traditionen.”³⁸

Även Globen i Stockholm mötte motstånd, men här mest i form av axelryckningar som kan tolkas som att folk inte engagerade sig utan lät beslutet ha sin gång utan några större protester.³⁹ Fritidsborgarrådet i Stockholm, Ingemar Josefsson, var omkring 1980 relativt ensam om sin idé att ge Stockholm en arena i världsklass. Anledningen till nybyggandet av en arena var att Johanneshovs idrottsplats spelat ut sin roll och inte höll måttet för en internationell arena. Kravet för Globen var att det skulle vara en flexibel arena som både skulle kunna användas till stora idrottsevenemang men även mindre publika evenemang, såsom teater, utan att kännas öde och tom. Den 25 mars 1985 inbjöds 5 företagsgrupper, av Stockholms stad, till en tävling om utformningen, finansieringen och förvaltningen av Johanneshovs sport- och kulturcentrum. Stockholms stad enades snabbt om förslaget, som sedan blev Globen. Det blev nu bråttom för att arenan skulle bli färdig till ishockey VM 1989, för vilken Sverige skulle stå värdar.⁴⁰ Finansieringen av Globen har i princip gått till som så att företagen fått mark av Stockholms stad att bygga kontoren på och i gengäld har de byggt Globen åt staden. Globen räknas som en investering och inte som en driftskostnad, det framkommer dock i vissa artiklar att det är skattebetalarna i Stockholms kommun som får betala en del av kostnaden. Detta trots att politikerna hade lovat att driften av Globen inte skulle kosta skattebetalarna någonting.⁴¹

³⁵ Carlgren (1993)

³⁶ Persson (1991)

³⁷ Arnesen (2002) s.62

³⁸ Tangkjaer (2002) s.73

³⁹ Östlundh (1989)

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Karlsson (1992)

4 Beslutsunderlag inför byggandet av kongresshallen

4.1 Avstamp Gotland – utredning av Statens Industriverk

Det ligger många olika utredningar till grund för det beslut kommunfullmäktige på Gotland tog den 26 maj 2003, om att bygga en kongresshall på Gotland. Första gången en kongresshall nämns är i en utredning från 1985, ”*Avstamp Gotland*”. Detta är en rapport som är gjord av SIND, Statens Industriverk, på uppdrag av regeringen. SIND:s uppdrag bestod i att föreslå åtgärder för att utveckla det gotländska näringslivet. SIND är det som senare blev NUTEK, Verket för näringslivsutveckling. Här påpekas det att turismen är en av Gotlands viktigaste näringar och att Sveriges största förutsättningar för turism ligger på Gotland.

I SIND-rapporten skrivs att det behövs stora insatser för att förlänga turistsäsongen och även för att hitta nya säsonger. De förslag till åtgärder som beskrivs är att det bör investeras i gemensamma anläggningar, bland annat ett konferenscentrum och att dessa investeringar bör ges finansiella förutsättningar. Redan här talas det om en placering av ett konferenscentrum innanför murarna och att konstruktionen bör vara unik för landet. Den tekniska utrustningen bör även uppfylla samtliga krav på en modern konferensanläggning. I rapporten framkommer också att konferenslokalen bör vara flexibel, för att kunna användas både till teater och till bio, inte bara till konferenser.

I ”*Avstamp Gotland*” påpekas att Gotland har förutsättningar för att anlägga en konferensanläggning. Ett exempel som nämns är bra kommunikationer, det tar endast 30 minuter med flyg från Arlanda. Det skulle även kunna gå att ordna konferensmöjligheter ombord på färjorna. Det som också ses som en fördel är de korta avstånden i Visby, max 10 minuters gångavstånd från hotell till konferensanläggning. Det finns också annorlunda och stora möjligheter att umgås utanför konferensen, med tanke på Gotlands unika miljö.⁴²

Länsrapporten från 1989 är en slutredovisning av ”*Avstamp Gotland*” som visar de förslag som lades fram för näringslivsutveckling på Gotland. Efter två års förhandlingar presenterades 1989 ett förslag till regeringen om en turism- och konferensanläggning på Gotland. I början av 1990 hade regeringen ännu inte fattat något beslut om förslaget. Den största investeringen gällde att anlägga en hotell- och konferensanläggning i Visby innerstad. Den här satsningen beräknades uppgå till en totalkostnad av 200 miljoner kronor. Det framkom även att förutsättningen för en sådan anläggning var att det skulle bildas ett marknadsföringsbolag, vars uppgift skulle vara att verka för Gotland som konferensdestination. Det fanns även andra förslag i rapporten, nämligen en tillbyggnad av nya Snäck med en hotelldel på ca 90 rum, samt att i Toftaområdet anlägga en saltvattenpoolanläggning med tillhörande konferenslokal.⁴³

⁴² Statens Industriverk (1985)

⁴³ Länsstyrelsen i Gotlands län (1989)

4.2 Kongresshall Visby – utredning av Resurs AB

1996 fick Resurs AB i uppdrag av näringslivet på Gotland att utreda förutsättningen för en kongresshall i Visby. Resurs AB är ett företag som gör marknadsanalyser, främst inom resor och turism och deras uppdragsgivare är i första hand kommuner och offentliga turistorganisationer⁴⁴. I utredningen har Resurs AB haft kontakt med en rad referenspersoner på Gotland. Dessa personer har gett sin syn på behovet av en kongresshall på Gotland. Utifrån detta har det framkommit hur en kongresshall ska användas, var den ska vara belägen och hur den ska utformas. Den slutsats som Resurs AB dragit utifrån sin rapport är att kongresshallen ska diskuteras utifrån följande punkter:⁴⁵

- Behov – exempel på tillfällen då en kongresshall kan användas är läkarkongresser, ridsidrottsförbundets årsmöte, partikongresser, konserter och shower med mera.
- Anläggningens storlek – rimlig utgångspunkt är en hall med 600 platser som kan göras större.
- Funktionen – de tekniska kraven måste vara så höga att det är möjligt att använda modern presentationsteknik.
- Kongresshallens läge - kongresshallen skall ligga nära havet.
- Finansiering – önskemål om att undvika ett kommunalt ägande, i stället bör finansieringen skötas av en sammanslutning bestående av olika näringsidkare och andra intressenter.
- Driften – kongresshallen skall vara i drift året om.

4.3 Mötesplats i Visby – utredning av ALMI

I en utredning ifrån 1997 som ALMI har gjort, *"Mötesplats i Visby"*, går det att läsa om de marknadsmässiga, ekonomiska och organisatoriska förutsättningarna för att bygga en kongresshall på Gotland. Utredningen gjordes på uppdrag av Gotlands kommun och Länsstyrelsen. Det önskade läget för kongresshallen sägs vara en placering i hamnområdet i Visby. Anledningen till detta är att Visbys unika medeltida och havsnära miljö bör utnyttjas.⁴⁶

Rapporten poängterar att en kongresshall ej är företagsekonomiskt lönsam, utan det krävs bidrag från det offentliga vad det gäller investering och drift. I rapporten påpekas att marknadsföringen är en mycket viktig aspekt för att få en så god ekonomi som möjligt. Marknadsföring är ofta mycket kostsam och det krävs en enighet inom Gotlands näringsliv om en gemensam satsning. Kongressmarknaden är en marknad med lång framförhållning därför krävs det mycket långsiktiga strategier för att kunna gynna marknaden för Gotland.

Kongresshallen ses också som en viktig investering för Gotlands infrastruktur som ger möjligheter för andra företag, såsom hotell och restauranger att öka sina inkomster. Företagens möjligheter ökar även när det gäller att kunna anställa mer personal eller behålla den befintliga personalen. Rapporten tar även upp och belyser Gotlands starka sidor som kongressort. En av de största fördelarna med en

⁴⁴ Resurs AB (2004)

⁴⁵ Claéson (1996)

⁴⁶ ALMI Företagspartner Gotland AB (1997)

kongresshall på Gotland är den unika miljön, Visbys kustläge och Gotlands natur i stort. Gotland anses som en säker plats för möten, eftersom hitresande på ett relativt enkelt sätt kan kontrolleras. Det går endast att ta sig till eller ifrån ön med båt eller flyg. Gotland associeras också med många positiva upplevelser och är ett bekant begrepp i turistsammanhang.⁴⁷

4.4 Kongresshall på Gotland – utredning av Kongresshallsgruppen

”Kongresshall på Gotland”, en rapport gjord av kongresshallsgruppen 1998 diskuterar hur hallen är tänkt att se ut, olika ekonomiska kalkyler och även placeringen. I kongresshallsgruppen ingick Gun Widgren före detta chef på Wisby Hotell och Angelica Wiman från Strand Hotell. Vidare ingick Torgny Andersson som senare arbetade på Destination Gotland samt Peter Daun chef för Näringslivsenheten i Gotlands kommun och Magnus Larsson affärsutvecklingskonsult på ALMI. Redan då var ett gammalt ICA-lager i Visby hamn aktuellt, eftersom Gotlands kommun förvärvat denna fastighet 1998. Rapporten poängterar också att en kongresshall i Visby ligger helt i linje med en positiv samhällsutveckling. Det anses att det finns en marknad för kongresser på Gotland detta utifrån de marknadsundersökningar som gjorts, av både gotländska intressenter och bokningsföretag på fastlandet.

Det nämns i rapporten att det inte går att driva en kongresshall med företagsekonomisk vinst de första åren. Detta uppvägs dock av de samhällsekonomiska vinsterna, såsom nya arbetstillfällen och en ökning av antalet gästnätter för hotellen på Gotland. Den geografiska placeringen anses som mycket viktig, med tanke på att skaffa sig marknadsfördelar, därav förslaget att kongresshallen ska placeras där det gamla ICA-lagret nu ligger. Där kan det dras fördelar av närheten till havet och den medeltida stadskärnan. Det ses också som positivt att anlägga kongresshallen i direkt närhet till Högskolan på Gotland för att även den ska kunna utnyttja lokalerna vid stora möten.⁴⁸

Kongresshallsgruppen bedömer att det är främst inom fem områden som en kongresshall i Visby kan hitta sina nischer:

- Politiska möten - som behandlar olika typer av Östersjöfrågor, alltifrån politiska toppmöten till arbetsmöten om miljö.
- Möten inom kulturområdet - där Gotland redan har en bas i Författar- och översättarcentret och i Tonsättarskolan. Även Högskolans kulturutbildningar kommer att skapa underlag för denna typ av möten.
- Möten med inslag av nöjen och rekreation - skulle vara lämpligt för Gotland med tanke på den unika och exotiska miljön.
- Bransch- och förbundsmöten - där delegater från hela landet samlas för återkommande möten. Dessa är inte så konjunkturkänsliga och anses därför lämpliga.
- Vetenskapliga kongresser - framförallt högskolebaserade möten, där mötena baseras på de kompetenser och kontaktnät högskolans personal har.

⁴⁷ ALMI Företagspartner Gotland AB (1997)

⁴⁸ Kongresshallsgruppen (1998)

Enligt rapporten måste hallen vara flexibel, förutom kongresser och möten bör den även kunna anpassas till kulturella evenemang som till exempel teater. Utöver detta bör den också anpassas för konserter, såväl akustiska som konserter med förstärkt ljud. Det är även viktigt att lokalbefolkningen får dra nytta av hallen för lokala evenemang, såsom musikkonserter och teaterarrangemang.

Kunder i dag ställer ofta krav på hög prestanda när det handlar om den tekniska utrustningen som ska finnas tillgänglig i en kongresshall. För att kunna möta konkurrensen har kongresshallsgruppen kommit fram till att det är viktigt med bra teknisk utrustning i en modern kongresshall. Den utrustning som nämns är bland annat storbildssystem, som ses som en förutsättning för att 1 000 personer ska kunna ta del av ett evenemang med fullgod kvalitet. Datakommunikation är också något som anses som viktigt och även olika system för mikrofoner och högtalare som måste fungera både vid föreläsningar och musikarrangemang.⁴⁹

4.5 Statens roll – PM från Näringsdepartementet

”Bedömning av statens engagemang i Kongresshallen i Visby” är en promemoria som Näringsdepartementet har gjort med anledning av statens engagemang i kongresshallen i Visby. De slutsatser som dras är att projektet inte skulle komma till stånd utan en stor offentlig insats, med hjälp av endast marknadskrafter skulle projektet anses vara alltför riskfyllt. Projektet bedöms ha en stor betydelse för Gotlands roll i Östersjöregionen och även för utvecklingen av Gotlands näringsliv och besöksnäring.⁵⁰

⁴⁹ Kongresshallsgruppen (1998)

⁵⁰ Granholm (2002)

5 Konferens Gotland

5.1 Marknadsföring

Konferens Gotland startades 1988 och är ett marknadsföringsnätverk. En bidragande orsak till att de bildades var utredningen "Avstamp Gotland" som gjordes av Statens Industriverk 1985, i vilken det framkom en idé om att sälja hela Gotland. "Konferens Gotland är ett samarbete till för dig. Vår ambition är att ge dig det allra bästa. En konferensupplevelse med resa, boende och spännande aktiviteter i en speciell miljö"⁵¹. Grundtanken med ett samarbete när det gällde marknadsföring var att en av de viktigaste frågorna handlade om att kunna sälja hela Gotland som ett varumärke. Målet för *Konferens Gotland* är att man inom nätverket är överens om vad Gotland är och vad det är som ska lyftas fram som det unika med Gotland. Anledningen till att nätverket bildades var främst att hotellen ville jobba mer med grupper för att utöka sin beläggning utanför turistsäsongen. De strävade efter att få beläggning på hotellen utanför turistsäsong och för att kunna behålla sin personal året runt.⁵²

För närvarande, våren 2004, består *Konferens Gotland* av 13 olika aktörer och 1-2 företag är på väg att ansluta sig till nätverket. Det ställs kvalitetskrav på de företag som med sin verksamhet vill medverka inom nätverket. Kvalitetskraven innebär bland annat att företagen ska vara tillgängliga året runt och att de ska vara medlemmar i Gotlands Turistförening. Företagen ska vara seriösa och ha haft sin verksamhet i gång under minst ett par år. Det är viktigt eftersom *Konferens Gotland* säljer anläggningar som erbjuder god kvalitet. *Konferens Gotland* började på 90-talet arbeta för en större lokal på Gotland för att inte behöva säga nej till stora grupper, till exempel läkarkongresser och stora världsföretag. De påpekar att de stora lokaler som idag finns på Gotland inte har en tillräcklig kapacitet för att ta emot större grupper och att den teknik som finns inte räcker till.

Konferens Gotland var med och gav en avsiktsförklaring där de var beredda att lägga en miljon kronor per år, om bara Gotlands kommun tog beslutet om att bygga en kongresshall. Detta gick inte att genomföra eftersom kommunen inte får lov att gynna näringen på grund av att de får EU-medel. Nu använder *Konferens Gotland* istället dessa pengar för att kunna marknadsföra Gotland på olika mässor runt om i landet. En av de viktigaste mässorna är SHIE-mässan i Stockholm som är årligt återkommande och som idag är norra Europas största i sitt slag för affärsrese- och mötesbranschen. De branscher som finns representerade på mässan är bland annat hotell, konferens- och kongressanläggningar. *Konferens Gotland* bevistade SHIE-mässan den 27 till den 29 januari 2004 tillsammans med kommunens kongress- och möteshallsprojekt, detta som ett led i att marknadsföra både hela Gotland och den blivande kongresshallen. *Konferens Gotland* har tittat på konferensmarknaden runt om i Sverige och har kommit fram till att det finns en efterfrågan på aktiviteter och upplevelser. De anser att det är viktigt att ta fasta på att det på Gotland finns en mångfald av möjligheter, när det handlar om upplevelser. Gotland är unikt både när det gäller natur och miljö på grund av det rika kulturarvet. *Konferens Gotland* anser också att det är viktigt att bygga en kongresshall som kan ta emot upp till 1 000 personer. De anser också att det är

⁵¹ Informationsbroschyr Konferens Gotland (baksidan)

⁵² Fredriksson L, 2004-03-25

viktigt att kongresshallen även kan användas till utställningar och mässor, inte bara till konferenser och kongresser.

Kongresshallen ses som ett verktyg för att få folk att resa till Gotland. Det innebär en större lokal och fler människor, vilket i sin tur kräver mer hotellrum. Detta ses som positivt, det finns indikationer på att en del av hotellen på Gotland förbereder sig för utbyggnad eftersom själva kongresshallen inte har några övernattningsmöjligheter. Närheten är en viktig fördel för Gotland, det är aldrig speciellt långt att ta sig från en punkt till en annan. Det ses inte heller som något problem att transportera kongressdeltagare till Gotland. Redan nu förekommer det att företag chartrar flygplan för att ta sig till ön. Det är också positivt med de nya stora färjorna som har en passagerarkapacitet på 1 500 personer.⁵³

Enligt Karl-Gustaf Roos kan marknadsföringen inte riktigt komma igång för fullt förrän entreprenören är utsedd. Målet med marknadsföringen av kongresshallen för år 2004, är att marknaden skall informeras och få kännedom om kongresshallen i Visby. Det är tänkt att under 2004 skall alla som arbetar med kongresser och konferenser känna till, att det år 2007 finns en kongresshall i drift på Gotland. Informationen sker genom att det på olika mässor finns personal som kan ge information om det kunden vill få reda på inför en eventuell kongress på Gotland. I montrarna kommer det även att finnas informationsbroschyrer. Roos berättar att det också kommer att ske marknadsföring genom pressinformation och då främst i fackpressen. Ett exempel är Sveriges Hotell- och Restaurangvärdars tidning Restauratören, det är härigenom man når aktörer inom branschen.

Mottagning av intresseanmälningar och småningom bokningar sköts genom Gotlands Turistförening. Det är även Gotlands Turistförening som skall bygga upp en Convention Bureau⁵⁴ vilken skall marknadsföra branschen och Gotland som kongressort. Det här beräknas starta upp under hösten 2004, både med personal i Stockholm och på Gotland, vilka kommer att arbeta aktivt med tänkbara företag och organisationer som arrangerar kongresser.⁵⁵

⁵³ Fredriksson L, 2004-03-25

⁵⁴ En Convention Bureau har i uppgift att främja mötes- och kongressresor

⁵⁵ Roos K-G, 2004-03-22

6 Finansiering av kongresshallen i Visby

Finansieringen avseende byggandet av kongresshallen på Gotland består till stor del av bidrag. De beviljade bidragen kommer från Mål 2 Öarna, 30 miljoner kronor och staten via NUTEK bidrar med 40 miljoner kronor. Gotlands kommun kommer själva att finansiera sin del med 50 miljoner kronor, sammanlagt blir det 120 miljoner kronor till projektet. De 70 miljoner kronorna från Mål 2 Öarna och staten är uteslutande till uppförandet av kongresshallen och kan inte användas på annat sätt.⁵⁶

6.1 Statliga medel

Gotlands kommun ansökte den 14 mars 2001 om ett bidrag från staten på 40 miljoner kronor för uppförande av en kongresshall i hamnområdet i Visby. Motivet för ansökan var, att en etablering av en kongresshall på Gotland var angeläget för kommunens fortsatta utveckling och för att kunna profilera sig som en mötesplats i Östersjöregionen. 12 december 2002 godkände regeringen, i princip, Gotlands kommuns ansökan om de begärda 40 miljonerna. I samband med detta gav regeringen Verket för näringslivsutveckling, NUTEK, ansvaret för hanteringen av bidraget och för att göra en slutlig bedömning.

NUTEK hade till uppgift att se till att vissa villkor för bidraget uppfylldes. Villkoren innebar att:⁵⁷

- Europeiska kommissionen skulle ha godkänt bidraget.
- Den avtalade driften av anläggningen skulle ske på marknadsmässiga villkor
- Projektet skulle falla inom ramen för kommunallagens bestämmelser.

NUTEK är Sveriges centrala näringspolitiska myndighet, vars uppgift är att främja hållbar tillväxt i hela landet. Detta ska ske med hjälp av rådgivning, finansiering, information och stöd till program och processer. Målet är att få fler nya och växande företag som stärker regionerna. Detta är av stor betydelse för Sverige i den internationella konkurrensen.⁵⁸

I kallelsen till kommunfullmäktige på Gotland från den 26 maj 2003 finns en promemoria inlagd som är skriven av Näringsdepartementet, daterad den 18 januari 2002. Promemorian beskriver Statens engagemang i kongresshallen i Visby. De slutsatser som dras är att projektet inte skulle kunna genomföras utan en stor offentlig insats och att projektet har en stor betydelse för Gotlands roll i Östersjöregionen. Det går också att läsa om NUTEK:s bedömning av ekonomin i kongresshallsprojektet. De bedömer att det inte är troligt att verksamheten kommer att nå nollresultat de första åren, utan troligen kommer projektet att drabbas av årliga underskott.⁵⁹

Vid Gotlands kommuns ansökan om bidrag, den 14 mars 2001 från regeringen, trycker kommunen på det faktum att arbetstillfällena på Gotland minskat

⁵⁶ Gotlands kommun (2003) a)

⁵⁷ Regeringsbeslut (2002)

⁵⁸ NUTEK (2004)

⁵⁹ Gotlands kommun (2003) c)

väsentligt. Där framhålls framförallt att Försvarsmakten minskat sin sysselsättning, vilket blivit kännbart för Gotland, eftersom Försvarsmakten var en av de större arbetsplatserna. Det påpekas också att den största arbetsgivaren, Flextronics AB, väsentligt minskat antalet anställda. Kommunen påtalar att turist- och besöksnäringen är två av de viktigaste näringarna på Gotland. Enligt ansökan skulle en kongresshall kunna möjliggöra en säsongsförlängning inom besöksnäringen vilket är en viktig tillväxtfaktor för Gotland.

NUTEK framhåller i sin bedömning att kongresshallar finns på ett stort antal platser runt om i Sverige. Erfarenheterna säger, att det med få undantag, går att bedriva en kongresshall med full kostnadstäckning. Men de framhåller också att projektet har en infrastrukturell karaktär, som bör ha positiva indirekta effekter såsom nya arbetstillfällen och en förlängd turistsäsong. NUTEK anser att förutsättningarna för att kongresshallen ska kunna bli ett företags- och samhällsekonomiskt lönsamt projekt till stor del beror på den framtida entreprenörens kompetens och förmåga att driva verksamheten.

Regeringen beviljade den 21 maj 2003 ett bidrag på 40 miljoner kronor till Gotlands kommun för uppförandet av en kongresshall i Visby. Investeringen måste påbörjas senast den 31 december 2003 och avslutas senast den 31 december 2006.⁶⁰

6.2 EU-medel

Bidrag från Mål 2 Öarna är ett strukturfondsstöd ifrån EU som är avsett att användas i områden med dålig infrastruktur. Det finns två olika fonder som bidrag kan sökas ifrån, regionala fonden och sociala fonden. Den regionala fonden är avsedd för utveckling av infrastruktur och näringsliv och den sociala fonden är avsedd för kulturprojekt. De bidrag som Gotlands kommun erhållit är från den regionala fonden.⁶¹

De som kan söka bidrag från Mål 2 Öarna är offentliga förvaltningar, ekonomiska föreningar, stat och kommun och ideella föreningar. Förutsättningen är att projektet ska ha alla sina kostnader täckta och innehålla någon form av offentlig finansiering. Dessa ansökningar skickas till förvaltningsmyndigheten i Jönköping, som är ansvariga för Mål 2 Öarna i Sverige. Lagarna som följs kommer från EU-högkvarteret i Bryssel och i dessa ingår många detaljbestämmelser.

De projekt som beviljas medel måste vara nyskapande inom näringslivet och även utveckla och främja tillväxten inom regionen. Det finns bestämmelser för miljö och jämställdhet som kommunen måste följa. Det krävs också en långsiktig budget som visar att projektet är seriöst. Projektet måste även leda till nyanställningar eller till att befintlig personal får fortsatt arbete. Stödet betalas endast ut under projektperioden. Det finns också bestämmelser om offentliggörande, projektägarna måste offentliggöra, med EU:s symbol, att de blivit beviljade EU-stöd. Beviljandet av EU-medel innebär också att ingen speciell näring får gynnas. Detta är anledningen till att Gotlands näringsliv inte finns med som medfinansierare i kongresshallsprojektet.⁶²

⁶⁰ NUTEK (2003)

⁶¹ Gyllenfjell G, 2004-03-25

⁶² Ibid.

I Gotlands kommuns ansökan om bidrag, som finns som bilaga till beslutet från Mål 2 Öarna, framgår det att syftet med kongresshallsbygget på Gotland är att tillhandahålla en anpassad lokal med 800 platser för kongresser, konferenser, utställningar och mässor. Gotlands kommun vill på detta sätt öka resandet till Gotland, eftersom besökarna till stor del förmodas komma från det svenska fastlandet och länderna runt Östersjön. Projektet beräknas stärka Gotlands position som mötesplats i Östersjöregionen och även internationellt. Kongresshallen ska även kunna utnyttjas lokalt för till exempel kulturarrangemang.⁶³ I Mål 2 Öarnas program, som utarbetades i slutet på 90-talet, avsattes 30 miljoner kronor till lämpligt utvecklingsprojekt på Gotland. Det ingick i programmet att kulturen på Gotland var viktig och att en eventuell mötesplats inte enbart skulle nyttjas för kongresser utan även för kulturella syften.⁶⁴

Målet med kongresshallen, enligt ansökan, är att skapa 50 nya arbetstillfällen och att öka omsättningen med 50 miljoner kronor per år inom besöksnäringen på Gotland. Gotlands kommun räknar också med en ökning av antalet gästnätter, framförallt under så kallad lågsäsong, den beräknade ökningen ligger på mellan 15 000-20 000 gästnätter per år. Det framhålls att Gotland i nuläget tvingas tacka nej till en rad konferenser och kongresser årligen, de lokaler som finns är för små eller har för dålig kvalitet. I ansökan hävdas att det finns ett behov av en större samlingslokal och att det finns en faktisk efterfrågan av en kongresshall.⁶⁵

Vid ansökan om bidrag från Mål 2 Öarna lämnas ansökan in till beredningsenheten i det län som verksamheten ska bedrivas, i det här fallet på Gotland. Där bereds ansökan och eventuella kompletteringar begärs in. Det görs även en bedömning av projektets kvalitet. Den beredda ansökan skickas till den regionala referensgruppen i Visby, som bedömer projektet utifrån kvalitet och lämplighet i regionen. Ansökan skickas därefter, tillsammans med referensgruppens förslag till beslut, till förvaltningsmyndigheten i Jönköping som går igenom ärendet. Ärendet presenteras sedan för Strukturfondsdelegationen, som består av ledamöter utsedda av regeringen, som fattar beslut om stöd till projekt. Beslutet expedieras sedan till stödmottagaren.⁶⁶

Strukturfondsdelegationen för Mål 2 Öarna beviljade Gotlands kommun 30 miljoner kronor i bidrag den 11 juni 2003 för uppförandet av en kongresshall i Visby. Stödet betalas ut under perioden från 1 januari 2002 till och med 30 juni 2007.⁶⁷

6.3 Lånade kommunala medel

Investeringen för Gotlands kommun, på 50 miljoner kronor, lånas upp speciellt för byggandet av kongresshallen. Lånet kommer att fördelas över en treårsperiod, från 2005 till 2007. Kongresshallen är en så kallad intäktsfinansierad investering, vilket innebär att det är en investering som kan generera inkomst. Med inkomst

⁶³ Länsstyrelsen Jönköpings län (2003)

⁶⁴ Landin S (s), 2004-05-10

⁶⁵ Länsstyrelsen Jönköpings län (2003)

⁶⁶ Programkomplement Mål 2 Öarna (2002)

⁶⁷ Länsstyrelsen Jönköpings län (2003)

avses till exempel hyra, som betalas för en fastighet som kommunen äger. Den beräknade högsta kostnad som kan uppstå uppgår till 6,8 miljoner kronor. Detta är den kostnad som kommunen får om kongresshallen inte blir uthyrd eller om det inte säljs en enda matbit i restaurangen.⁶⁸

Den årliga kostnaden på 6,8 miljoner kronor som anges innebär kommunens kostnad för ett lån om 50 miljoner kronor med 6,0 % ränta och en amortering på 30 år. Den kalkylerade räntan är hög i förhållande till dagens prisläge, cirka 4 % 2004. Lånet amorteras med cirka 1,5 miljoner kronor per år, vilket gör att räntan för det återstående lånet sjunker över tiden.

Då kongresshallen ej är i drift förrän 2007, det vill säga om 3 år, är det i dagsläget svårt att säga exakt hur stor kostnaden för kommunen kommer att bli. Mycket beror på vilken hyra kommunen och entreprenören kommer överens om. Enligt de beräkningar som gjorts har politikerna i kommunen räknat med ett årligt underskott på 4 - 4,5 miljoner kronor efter att hyran från entreprenören är betald. Detta finansiella underskott ska betalas med kommunala skattemedel. Prissättningen av hallen är en fråga för den blivande entreprenören eftersom kommunen hyr ut kongresshallen som helhet. Hur sedan entreprenören fördelar sina kostnader mellan restaurangen, kongressalarna och andra arrangemang blir en fråga mellan entreprenören och olika arrangörer.⁶⁹

⁶⁸ Landin S (s), 2004-04-01

⁶⁹ Roos K-G, 2004-05-10

7 Beslutsgång i Gotlands kommun

7.1 Kongresshallsprojektets utveckling

Processen innan beslutet togs om att bygga en kongresshall på Gotland har varit lång. Den 10 december 1998 godkände kommunfullmäktige, i princip, planerna på att anlägga en kongresshall i Visby. Till grund för detta beslut låg bland annat utredningen ”Kongresshall på Gotland” som gjordes av kongresshallsgruppen 1998. Samma år köpte Gotlands kommun ett gammalt ICA-lager av Rederi AB Gotland för 17 miljoner kronor.

I februari 1999 beslöt kommunfullmäktige att planeringsarbetet för att bygga en kongresshall skulle fortgå. Kommunstyrelsen fick i uppdrag den 8 februari 1999, av kommunfullmäktige, att ansöka om stöd eller bidrag till projektet. Dessa ansökningar gjordes till regeringen och till EU om bidrag från Mål 2 Öarna. I dessa ansökningar framgår att kongresshallen bedöms vara en infrastrukturell satsning inom besöksnäringen och det är inom detta område som Gotland förväntas ha sin främsta framgångsfaktor. NUTEK fick då i uppdrag av utrikesdepartementet att granska kongresshallsprojektet. Under år 2000 begärde NUTEK att Gotlands kommun skulle göra en mer omfattande uppdatering av kalkyler och marknadsbedömningar.

År 2001 inleddes med att utrikesdepartementet fick en promemoria som avsåg att visa kommunledningens kompetens. Gotlands kommun ansåg att ”projektet är av en sådant slag att det måste vara kompetensenligt enligt kommunallagen”⁷⁰. Det följdes sedan av en ansökan hos utrikesdepartementet om anslag till kongresshallsprojektet i Visby. I denna ansökan fanns näringslivet med som medfinansier. Av den anledningen följdes denna ansökan aldrig av något beslut eftersom näringslivet inte får vara medfinansierare när det handlar om medel från Mål 2 Öarna. I september 2001 skickades en reviderad ansökan till utrikesdepartementet där projektets infrastrukturella effekter framhölls och där en samverkan med turistnäringen poängterades, men endast i form av ett gott samarbete.

Vid ett möte den 4 juni 2002 behandlade Strukturfondsdelegationen för Mål 2 Öarna ansökan om stöd till kongresshallsprojektet i Visby. Delegationen ställde sig positiv till ansökan och det gavs ett förhandsbesked om att bifalla 30 miljoner kronor till projektet. I december 2002 beslutade regeringen att lämna ett bidrag till Gotlands kommun, om högst 40 miljoner kronor till en kongresshall i Visby. NUTEK fick i uppdrag att ansvara för hanteringen och göra en slutlig bedömning av projektet.⁷¹

7.2 Beslutsprocess i Gotlands kommun

Gotlands kommun är en komplex organisation som består av olika nämnder och förvaltningar. Kommunfullmäktige, Gotlands kommuns beslutande organ, består av 71 ledamöter. När ärenden skall upp till beslut i kommunfullmäktige går de ifrån de olika nämnderna som en remiss till ledningskontoret. Ledningskontoret

⁷⁰ Gotlands kommun (2003) a) s.17

⁷¹ Gotlands kommun (2003) a)

gör ett yttrande om nämndens skrivelse, som går vidare till kommunstyrelsens arbetsutskott. Arbetsutskottet består av 7 medlemmar, vilka bereder ärendet som sedan lämnas vidare till kommunstyrelsen för beslut i kommunfullmäktige. Detta är det normala förfarandet vid större ärenden, mindre ärenden tar de olika nämnderna egna beslut om. Man kan säga att kommunfullmäktige fungerar som en riksdag och kommunstyrelsen som en regering. Frågan om kongresshallen var kommunstyrelsens eget ärende och behandlades inte på detta sätt, ärendet gick aldrig till kommunens arbetsutskott för beredning.⁷²

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har under hela beslutprocessens gång mottagit information om de utredningar som varit relevanta angående kongresshallen. Utöver utredningarna fick de inblandade kontinuerligt muntliga dragningar, en till två gånger per år, av bland annat ALMI och ledningskontoret. Under dessa genomgångar fick politikerna relevant information och redogörelser för marknadslägets förändringar sedan föregående genomgång. Anledningen var att ge en aktuell bild av marknadsläget eftersom processen var lång och materialet blev inaktuellt.

Beslutet försiggicks av olika diskussioner inom de olika partigrupperna under hela processens gång. Politikerna hade till en början en ambition om att näringslivet skulle bygga en kongresshall, där inte kommunen själv skulle vara ägare. Detta frångicks eftersom det då ej hade varit möjligt att få bidrag från Mål 2 Öarna. Beslutsprocessen pågick från 1998 till 2003. Beslutet togs i kommunfullmäktige den 26 maj 2003 om att bygga en kongresshall på Gotland. Beslutet togs under förutsättning att ansökningarna om bidrag skulle bifallas.⁷³ I kommunfullmäktige röstade de 71 ledamöterna på det sätt som tabellen nedan visar.

Partitillhörighet	Mandat	Ja	Nej	Avstod
Socialdemokraterna	28	26	0	2
Moderaterna	11	9	0	2
Centerpartiet	13	12	1	0
Folkpartiet	4	1	3	0
Miljöpartiet	4	2	2	0
Kristdemokraterna	3	3	0	0
Vänsterpartiet	8	0	8	0
Summa	71	53	14	4

Tabell 1 Kommunfullmäktigeledamöternas utslag i röstningen⁷⁴

7.3 Projektledarens roll

Kommunstyrelsen har utsett arbetsutskottet som styrgrupp för kongresshallsprojektet och anställt Karl-Gustaf Roos som projektledare. Roos arbetar mot styrgruppen med kontinuerlig redovisning och avstämning av projektet. Vid frågor angående kongresshallen får Roos direktiv från styrgruppen på hur de ska lösas. Större beslut, som till exempel val av arkitektfirma, lyfter styrgruppen till kommunstyrelsen som tar beslut i frågan. Kommunfullmäktiges

⁷² Sjögren B, 2004-05-18

⁷³ Landin S (s), 2004-05-10

⁷⁴ Gotlands kommun (2003) d)

revisorer har till uppgift att följa upp att kommunstyrelsen verkställer kommunfullmäktiges beslut.⁷⁵

⁷⁵ Roos K-G, 2004-05-25

8 Kongressmarknaden i Sverige

Kongressmarknaden i Sverige är en stabil marknad som är relativt oberoende av konjunktursvängningar. En kongresshall på Gotland skulle endast ta en liten del i anspråk av den totala marknaden för kongresser och konferenser i Sverige. Det finns ingen egentlig statistik över hur stor kongressmarknaden är i Sverige men Sveriges Hotell- och Restaurangvärdar, SHR, uppskattar att den totala årliga konferens- och kongressmarknaden uppgår till cirka 6,5 miljarder kronor per år.⁷⁶ Man brukar skilja på konferenser och kongresser:

Konferenser är mindre möten som kan bestå av något eller några tiotal personer. Det kan vara ett enskilt företag som har en konferens med sina anställda och där konferensdeltagarna kanske övernattar på någon hotellanläggning.⁷⁷ Vid en konferens görs planeringen mellan 1-2 år innan den går av stapeln.⁷⁸

Kongresser är för större sällskap och kan vara både internationella och nationella. Internationella kongresser består ofta av 800 personer eller fler och de nationella kongresserna kan innefatta allt från 100 personer och uppåt.⁷⁹ En större kongress kräver mer framförhållning och planering, därav sker bokningen mellan 1-5 år framåt i tiden.⁸⁰

Convention Bureau, är en förutsättning för en lyckad kongress eller konferens. En sådan organisation fungerar som ”spindeln i nätet” mellan arrangören och mötesplanerarna inom mötesindustrin.⁸¹

I Sverige finns det redan fler än 40 anläggningar som har möjlighet att ta emot mer än 500 personer vid samma tillfälle. Ett flertal av anläggningarna har annat att erbjuda sina besökare än att bara hålla kongresser. Ett exempel på en ny kongresshall är Conventum i Örebro som invigdes den 10 april 2004. Denna anläggning är byggd för att kunna ha evenemang för upp till 1 400 personer. Conventum kommer att ha olika funktioner förutom kongresser, det skall även kunna hållas konserter och mässor samt teaterföreställningar.⁸²

Den största satsningen som görs i Sverige för att kunna ta emot många deltagare på kongress och konferens planeras i Stockholm. Placeringen blir vid den gamla postterminalen på Klara i Stockholm, som är under avveckling. Där är det tänkt att det ska byggas ett hotell med 600 bäddar samt en konferensanläggning med plats för 4 000 deltagare. Det hela är planerat att bli färdigt 2006 och med detta får Stockholm en central mötesplats, mitt i city, som möjliggör mycket stora möten.⁸³

⁷⁶ Gotlands kommun (2003) a)

⁷⁷ Fredriksson L 2004-03-25

⁷⁸ ALMI Företagspartner Gotland AB (1997)

⁷⁹ Gotlands kommun (2003) a)

⁸⁰ Roos K-G 2004-03-22

⁸¹ Roos K-G 2004-04-14

⁸² Leino P (2003)

⁸³ Ibid.

8.1 Ett exempel – Åre Multihall AB

På Åre Strand byggs det en mötesanläggning som kommer att kunna ta emot upp till 2 000 personer. Här har Åre kommun, tillsammans med näringslivet gjort en satsning genom att bygga upp en stor anläggning där det kommer att erbjudas en mångfald av aktiviteter. Den totala investeringen för projektet ligger på nära 400 miljoner kronor, varav Åre kommun har satsat knappt 52 miljoner kronor. Åre kommun kommer att få en årlig kostnad på 4 miljoner kronor, men man tror att investeringen i framtiden för med sig ökade skatteintäkter. Anläggningen heter Holiday Club Åre med Multihallen, som är arbetsnamnet på den stora hörsalen. Anledningen till att Åre kommun har gjort denna satsning är att man vill göra Åre attraktivt för så väl kongresser som turistmål. Förhoppningen är också att Åre ska bli en attraktiv plats att bo på och det finns en vision om att satsningen ska göra Åre till en ledande turistort i Europa. Holiday Club och Multihallen ger cirka 120 arbetstillfällen och man tror att det kommer att mynna ut i ytterligare 40 – 50 arbetstillfällen inom andra verksamheter. Åre Strand projektet består av 4 delprojekt som har olika finansiärer:⁸⁴

- Multihallen - samlingslokaler för möten som ägs och finansieras av ett kommunalt bolag, Åre Multihall AB där Åreföretagarna AB är delägare. Detta projekt har fått bidrag från EU:s strukturfonder Mål 1, regionala fonden för utveckling av infrastruktur.
- Upplevelsecentrum - spa-anläggning, golfsimulator, upplevelsebad, klätterväggar samt en bowlinghall. Holiday Club Sweden äger detta projekt men här är Åre kommun medfinansiär i själva badet.
- Fyrstjärnigt Hotell med restauranger - 157 bäddar och 4 restauranger detta projekt både ägs och finansieras av Holiday Club Sweden och med NUTEK som medfinansiär.
- Fritidslägenheter – 157 lägenheter som kommer att vara till salu som andelshus och byggs av Holiday Club Sweden.

Satsningen på Åre Strand ser Åre kommun som ett villkor för att möjliggöra inflyttning till kommunen. Blir det fler människor skrivna i Åre så ökar skatteintäkterna, vilket gör att den sociala servicen i kommunen kan förbättras.⁸⁵

⁸⁴ Åre kommun och Åreföretagarna AB (2003)

⁸⁵ Ibid.

9 Kongresshall i Visby på Gotland

9.1 Tidsplan för kongresshallsprojektet

Nedan följer den tidsplan som Gotlands kommun arbetar efter. Här går att följa kongresshallsprojektet från regeringsbeslutet i december 2002 till dess att kongresshallen tas i drift 2007.

Aktivitet	Datum
Regeringsbeslut	Dec. 2002
Beslut NUTEK	Maj 2003
Kommunfullmäktige, principbeslut, uppdrag Kommunstyrelsen	Maj 2003
Beslut Mål 2 Öarna	Juni 2003
Förfrågan och upphandling, konsultgrupp och driftsentreprenör	Maj - Sept.2003
Systemhandlingar bygg samt drift arkitekt, konstruktör och el och vvs-installatörer väljer system för byggnaden.. Säkerhetsfrågor studeras exempelvis brandskydd.	Okt. 2003 - Maj 2004
Eventuell planjustering	Nov. - Dec. 2003
Systemhandlingskalkyl, beslut Kommunstyrelsen (ekonomisk kontroll) Kontroll av att systemhandlingar ekonomiskt stämmer med projektbudget.	Maj - Juni 2004
Upphandling driftentreprenör (systemhandlingsnivå) KS. Preliminärt hyresavtal med den utvalde entreprenören, denne får här möjlighet att påverka utrustning och annat som är viktigt för den blivande verksamheten.	Maj - Nov. 2004
Upphandling generalentreprenör. Bygget beställs av en generalentreprenör ett bindande avtal upprättas om vad som skall byggas, när det skall vara klart och priset för bygget.	Maj - Nov. 2004
Beslut KS (ekonomisk kontroll beslut om genomförande)	Nov. 2004
Upphandling konsultgrupp, byggskede Bygget startas upp.	Nov. - Dec. 2004
Detaljprojektering, materialval, detaljutformning, färgsättning med mera.	Dec. 2004 - Okt. 2005
Byggproduktion	Feb. 2005 - Dec. 2006
Projektet färdigställt (bygg)	Dec. 2005
Utrustningsfas	Dec. 2006 - Feb. 2007
Verksamheten startar	Mars 2007

Tabell 2 Kongresshallsprojektets tidsplan⁸⁶

Tabellen ovan visar den tidplan som de inblandade i projektet arbetar efter. Under maj månad 2004 avslutas arbetet med systemhandlingar, som för arkitekten innebär fasadritningar, planritningar med samtliga rum och en beskrivning av de olika funktionerna. Det har även arbetats fram principer för brandskydd, uppvärmning, elförsörjning, telecentraler med mera.⁸⁷

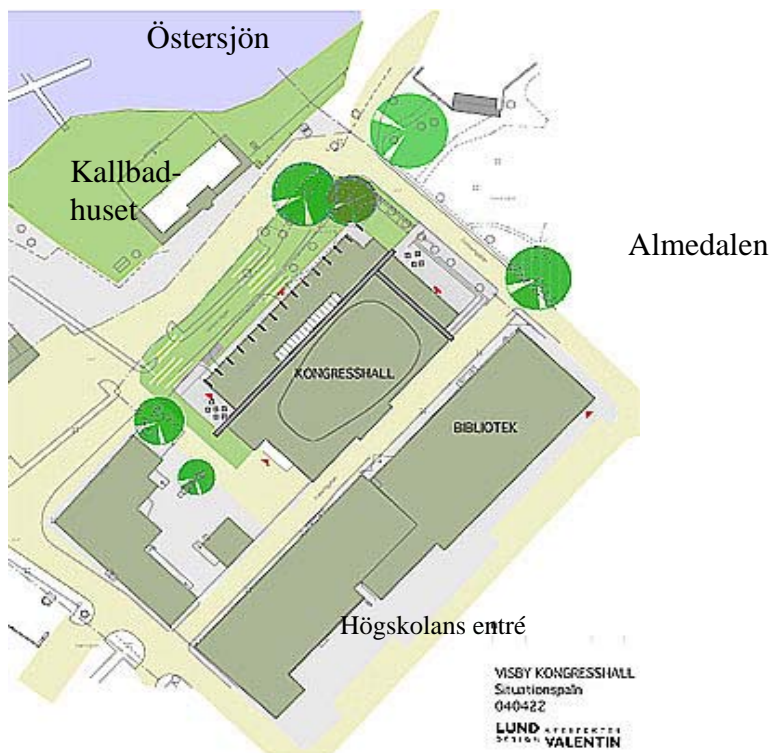
9.2 Kongresshallens placering i Visby

Kongresshallen i Visby börjar, enligt tidsplanen, byggas 2005 och beräknas vara färdig att tas i drift under våren 2007. Kongresshallens placering kommer att bli bredvid Högskolan och Almedalsbiblioteket i Visby hamn i ett före detta ICA-

⁸⁶ Gotlands kommun (2003) a) (Egen bearbetning 2004)

⁸⁷ Gotlands kommun (2003) a)

lager. Denna fastighet förvärvade Gotlands kommun 1998 för 17 miljoner kronor. Avsikten med detta köp var att skapa lokaliseringmöjligheter för ett eventuellt bygge av en kongresshall i Visby. Läget i Visby hamn blir unikt, i väster blir det utsikt över Östersjön och i öster finns den medeltida staden med sin ringmur och sina ruiner.

Figur 2 Kongresshallens läge⁸⁸

I figur 2 kan man på ett överskådligt sätt se det planerade läget enligt de ritningar som är gjorda av arkitektbyrån Lund & Valentin i Göteborg som presenterades av arkitekterna Bo Karlberg och Karin Synnerby, den 22 april 2004. ”Visby ställer stora krav, det är en unik placering med havet i väster och Almedalen i norr”, säger Bo Karlberg⁸⁹. Harmonin är viktig och de vill inte skapa en byggnad som stör stadsbilden utan den ska smälta in bredvid Almedalsbiblioteket och Höskolan, byggnaden bredvid biblioteket, på ett naturligt sätt. En förändring som dock måste göras är att Strandvägen, till vänster om kongresshallen på bilden, måste flyttas närmare Kallbadhuset, och att ett grönområde kommer att skapas vid kongresshallen.⁹⁰

9.3 Kongresshallens interiör

Kongresshallen planeras att bli 6 000 kvm i två plan med plats för 1 000 personer. Den byggs med utsikt över havet och ska bestå av tre delar. En av delarna är en samlingslokal, som ska vara delbar till flera mindre salar. Genom detta skapas möjligheter att ha olika slags möten samtidigt. Utöver själva samlingslokalerna

⁸⁸ Gotländska Nyheterna – gotländska (2004)

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Ibid.

ska det även finnas ytor i form av en foajé med utställningsmöjligheter och det ska finnas en restaurang med tillhörande kök. Restaurangen ska kunna ta emot 150-200 gäster, men vid behov upp till 800 gäster.⁹¹

Kongresshallen planeras att bli mycket flexibel och kommer att kopplas ihop med både Högskolan och biblioteket för ökad användbarhet. Scen och lokaler byggs både för stora och små evenemang, inte bara kongresser. Det är meningen att lokalerna ska passa såväl för symfoniorkestrar som för små enskilda framträdanden. Scenen kan lätt göras om och även akustiken kommer att kunna förändras tekniskt efter olika behov. Långsidan mot havet ska bestå av stora inglasade verandor där man ska kunna hålla stora måltider, men det skall även ges möjligheter till att bland annat anordna krogshower och andra evenemang. Det planeras också att bli en restaurang med uteservering för allmänheten.⁹²

9.4 Samhällseffekter

I underlagen som gjorts inför att bygga en kongresshall på Gotland finns beräkningar gjorda av kommunen som visar att en kongresshall skulle generera i ungefär 100 aktivitetsdagar per år. Beräkningarna pekar på en ökning med ca 18 000 gästnätter per år. Under dessa förutsättningar räknar Gotlands kommun med en ökad årsomsättning på 42,4 miljoner kronor och att det ska generera i 42 nya årsarbeten.⁹³

Som en jämförelse hade Gotland under 2003 980 000 kommersiella gästnätter, enligt turistföreningen. I dessa siffror ingår alla former av gästnätter, stugbyar, camping och vandrarhem. När det gäller ökningen av gästnätter som en följd av kongresshallen, är det hotellnätter som räknas. Idag finns det cirka 800 hotellrum som håller en standard som passar kongressdeltagare. Men på sikt räknar kommunen med att det behövs mellan 200- 350 hotellrum till med hög standard. I Visby har det under 2003 och under 2004 lagts in om byggnadstillstånd på ett flertal ställen. Bland annat för Gamla brandstationen på Östercentrum i Visby, som är tänkt att bli hotell med butiker på nedre plan och för Gotlands Resor som bygger ut sin verksamhet på hamnen i Visby.⁹⁴

Flera positiva samhällseffekter som finns i underlagen är bland annat minskad säsongarbetslöshet, eftersom kongress- och konferensverksamhet är en åretruntföreteelse. De flesta mötesdeltagare kommer att flyga till Gotland, vilket gör att kapaciteten på såväl flygplan som antal avgångar bör öka för att motsvara efterfrågan. Även färjetrafiken kan vara ett intressant alternativ, det tar endast cirka tre timmar att ta sig från fastlandet till Gotland med de nya snabbfärjorna. Kongresshallen beräknas även ge positiva marknadsföringseffekter, de mötesdeltagare som kommer till Gotland på konferens ses också som potentiella privatturister. Detta gäller även omvänt, de personer som besöker Gotland som privatturister kan bli kommande kongressdeltagare eller kongressköpare. Här kan Gotland dra nytta av sitt kända varumärke som kan dra både turister och kongressdeltagare till ön.⁹⁵

⁹¹ Roos K-G, 2004-03-22

⁹² Gotländska nyheterna – gotländska (2004)

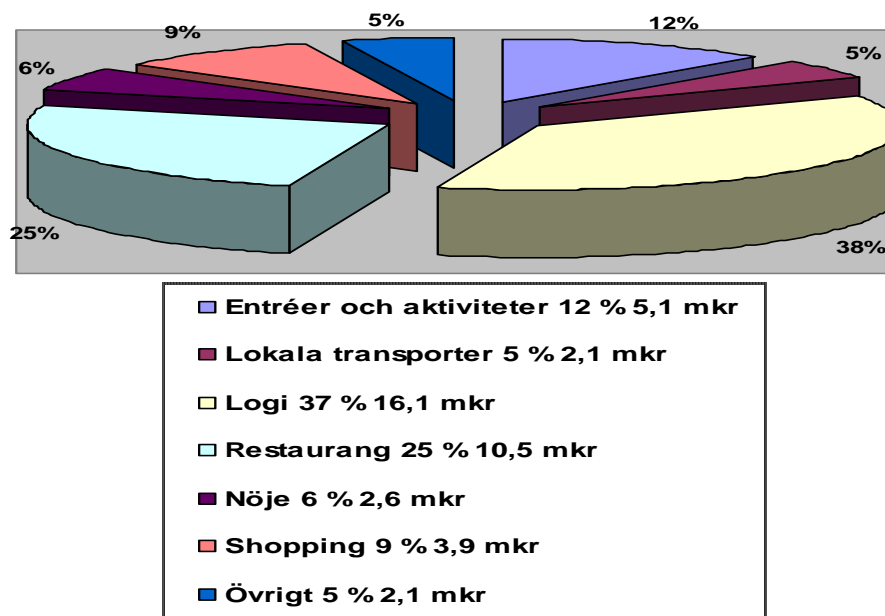
⁹³ Gotlands kommun (2003) a)

⁹⁴ Murat A, 2004-05-11

⁹⁵ Gotlands kommun (2003) a)

9.5 Konsumtionsberäkning

Turismen är en av världens största branscher och även den som växer snabbast. På Gotland ses besöksnäringen som en av de viktigaste näringarna. Därför anses en kongresshall på Gotland vara betydelsefull, för att skapa arbetstillfällen och omsättningsökningar för hela ön. Kongresshallen i sig själv genererar ingen inkomst men det har gjorts beräkningar om hur konsumtionen på Gotland kan tänkas öka. Man räknar med att ökningen kommer att ske genom kongressdeltagarnas konsumtion. Ett exempel är hotellrum, då kongresshallen saknar övernattningsmöjligheter. Deltagarna förväntas även besöka restaurangerna som därigenom kan få ökade inkomster. Andra näringsidkare såsom affärer, caféer, museer och dylikt förmodas också märka av en ökad konsumtion. Bilden nedan visar hur fördelningen av konsumtionen från kongressdeltagarna kan se ut, enligt beräkningar gjorda av Turismens Utredningsinstitut.⁹⁶

Figur3 Konsumtionsberäkning

Som diagrammet⁹⁷ ovan visar är kost och logi de områden inom konsumtionen som har mest att vinna på kongressdeltagare. Nöjen tar inte så stor del i anspråk i diagrammet, vilket då beror på att det inte handlar om vanliga turister. I siffrorna ingår endast konsumtion på orten, resor till och från Gotland finns inte med. Beräkningen inkluderar inte heller den konsumtion som genereras av att de som

⁹⁶ Gotlands kommun (2003) a)

⁹⁷ Gotlands kommun (2003) a) (Egen bearbetning 2004)

befinner sig på konferens kanske har med sig en familjemedlem. Det finns heller inga siffror på om mötesdeltagare stannar en eller ett par extra nätter privat i samband med konferensen.

Nedan redovisas beräkningar som Turismens Utredningsinstitut har gjort angående dygnsutlägg vid olika turistkategorier. Priserna är justerade efter gotländska förhållanden då priserna på till exempel en hotellnatt är lägre på Gotland än de är i Göteborg. Anledningen till detta är att Göteborg har en något annorlunda kundkategori, på grund av fler utländska besökare.⁹⁸

Utländska kongressbesökare	2 800 kr
Affärsresenärer	1 516 kr
Fritidsresenärer på hotell	1 340 kr
Stugbygäster	440 kr
Kryssningsgäster en dagsbesök	390 kr
Vandrarhemsturister	330 kr
Campinggäster	235 kr
Boende hos släkt och vänner	220 kr
Boende i fritidshus	140 kr

Tabell 3 Dygnsutlägg för olika turistkategorier⁹⁹

Det som kan utläsas av ovanstående tabell är att det föreligger stora skillnader i konsumtion beroende på vilken kategori av besökare det handlar om. Tabellen visar att utländska kongressbesökare spenderar 2 800 kronor per dygn, som en jämförelse med boende i fritidshus som spenderar 140 kronor per dygn.

⁹⁸ Gotlands kommun (2003) a)

⁹⁹ Gotlands kommun (2003) a) (Egen bearbetning 2004)

10 Intervjuer med berörda politiker

10.1 Bror Lindahl (fp)

Bror Lindahl, fullmäktigeledamot för folkpartiet, röstade nej till kongresshallbygget, men accepterar ändå beslutet. Han ville ha en folkomröstning i frågan och la in en motion till kommunfullmäktige, men fick avslag.¹⁰⁰ Han tycker att politiker har problem med att lyssna på vanligt folk. Lindahl anser vidare, att en investering på 50 miljoner kronor inte är något problem i sig, investeringar måste göras utan problemet är om det uppstår ett stort underskott. Går inte kostnaden ihop för entreprenören som driver kongresshallens verksamhet, blir det Gotlands kommun som får träda in och stå för kostnaderna. Kommunen står som garant och får de inte in den hyra som krävs, så lär kommunens invånare märka av det på skattsedeln.

Lindahl vänder sig emot att det tillkommer kostnader som inte syns vid kalkyleringen av kongresshallen. Varken inköpet av marken på 17 miljoner kronor eller kostnaden för rivning av befintliga byggnader finns medräknat i de 120 miljoner kronor som bygget antas kosta. Lindahl förutspår att den totala kostnaden för kommunen kommer att bli upp emot 80 - 100 miljoner kronor. Blir kongresshallbygget mycket dyrare än vad som sagts från början måste frågan upp på nytt i kommunfullmäktige och ett nytt beslut tas då utifrån de nya förutsättningarna. Det var det kärva gotländska läget, när det gäller näringslivet, som påverkade beslutet om att bygga en kongresshall, tror Lindahl.¹⁰¹

10.2 Brittis Bentzler (v)

Brittis Bentzler, fullmäktigeledamot för vänsterpartiet, röstade nej till kongresshallen. Hennes motivering var att hon egentligen inte är emot kongresshallen utan det är finansieringen hon vänder sig mot, genom att Gotlands kommun tar ett för stort risktagande som ensam finansiär. I inledningsskedet när det började talas om kongresshallen så var det två olika finansiärer inräknade det var Gotlands näringsliv och Gotlands kommun. Högskolan på Gotland fanns även med som tilltänkt finansiär efter etableringen 1998.¹⁰²

10.3 Krister Mattsson (c)

Krister Mattsson, fullmäktigeledamot för centerpartiet, röstade nej i valet om kongresshallen. Mattsson upplever att boende på landsbygden har ett stort motstånd till kongresshallen. Av den anledningen anser han, som politiker, att det är viktigt att lyssna till vad folket tycker och att ta fasta på allmänhetens inställning angående bygget av en kongresshall på Gotland. Vidare anser Mattsson att Gotlands kommun inte har tillräckliga ekonomiska resurser för att äga en kongresshall. Det är inte investeringen i sig som han vänder sig emot, då det här är pengar som bara kan användas till investeringar. Utan Mattsson vänder sig emot kostnaden för driften av kongresshallen och anser att näringslivet borde ha kunnat bilda ett driftsbolag som garanterade att driften blev betald. Mattsson

¹⁰⁰ Gotlands kommun (2003) e)

¹⁰¹ Lindahl B (fp), 2004-02-26

¹⁰² Bentzler B (v), 2004-02-05

tror inte att allmänheten vet att dessa medel endast är avsedda för investeringar och inte kan användas till vård och skola. Han anser även att det redan finns många anläggningar i Sverige som kan ta emot stora sällskap och nämner Multihallen i Åre som ett exempel.¹⁰³

10.4 Sonia Landin (s)

Sonia Landin, fullmäktigeledamot för socialdemokraterna, röstade ja till en kongresshall. Motiveringen var att Gotland har behov av en kongresshall då besöksnäringen är en av de viktigaste näringarna på Gotland, vilken kan utvecklas genom tillkomsten av en kongresshall. Landin hoppas att en kongresshall på Gotlands ska mynna ut i ökad tillväxt samt generera fler arbetstillfällen.

Politikernas ambition är inte att kommunen ska äga en kongresshall, utan de avser att sälja den i framtiden, enligt Landin. På grund av de EU-medel Gotlands kommun har fått kan inte försäljning ske förrän efter fem år, enligt gällande EU-bestämmelser. Landin påpekar att alla som har varit inblandade i beslutet om kongresshallen har haft mycket och relevant information till sitt förfogande för att själv få bilda sig en egen uppfattning inför beslutet.¹⁰⁴

10.5 Eva Nypelius (c)

Eva Nypelius, fullmäktigeledamot för centerpartiet, röstade ja till kongresshallen, hon anser att kongresshallen är en utvecklingsfråga för Gotland som ska kunna skapa fler arbetstillfällen. Hon ser det nödvändigt med en större möteslokal på Gotland, eftersom politikerna och näringslivet hittills har tvingats säga nej till större möten vilket inte anses som bra reklam för Gotland, enligt Nypelius.

Att bygga en kongresshall möjliggör att sätta Gotland på kartan så väl i Sverige som utomlands. Detta skulle kunna bidra till en säsongsförlängning av besöksnäringen på Gotland, som ses som viktig del av Gotlands näringsliv. Kulturen är viktig och kongresshallen ger möjligheter för lokala musik- och teatergrupper att ha större framträdanden. Entreprenören är viktig och denne bör vara väl etablerad inom branschen för konferens- och kongressverksamhet. Det är även viktigt att riktlinjerna är klara, vad det gäller kraven för hur entreprenören skall verka.

Nypelius tycker också att informationen till allmänheten varit bristfällig och tror att det är en del av anledningen till varför kongresshallen mötts av sådant stort motstånd bland vanligt folk. Det har även blivit en fråga mellan stad och land eftersom det aldrig framkommit hur landsbygden skulle kunna gynnas. Kongresshallen är en riskinvestering för att Gotland kommun står som egen finansiär och det är detta som talar mot projektet. Det ligger också fel i tid med tanke på kommunens dåliga ekonomi. Det som talar för projektet är de bidrag på 70 miljoner kronor som annars aldrig skulle ha tillkommit Gotland. De ökade arbetstillfällena och den beräknade säsongsförlängningen ses också som en stor fördel. Det påpekas att denna chans, att få en kongresshall finansierad med hjälp av en så stor bidragsdel, aldrig kommer tillbaka.¹⁰⁵

¹⁰³ Mattsson K (c), 2004-05-03

¹⁰⁴ Landin S (s), 2004-04-01

¹⁰⁵ Nypelius E (c), 2004-04-07

11 Allmänhetens inställning till kongresshallen – ”på stan” enkät

Under två eftermiddagar i slutet på april 2004 genomfördes en enkätundersökning på Östercentrum i Visby. Syftet med undersökningen var att försöka ta reda på vad den bofasta befolkningen anser om att det skall byggas en kongresshall på Gotland. Enkäten bestod av fyra frågor varav tre frågor hade flervalsoalternativ. Den fjärde frågan handlade om att säga sin mening om hur informationen från kommunen hade upplevts. Utöver dessa frågor fanns det under rubriken *övrigt* möjlighet att fritt tycka till. Målet med enkäten var att få ihop 250 personers svar. Nedan följer resultatet som framkom vid undersökningen. Detta redovisas med siffror och med efterföljande kommentarer. Det följer även en kort redogörelse för en del av kommentarerna som de medverkande skrivit under rubriken *övrigt*. Kommentarererna under rubriken *övrigt*, finns samlade i sin helhet i bilaga 2.

Fråga 1.	Antal 250	Procentandel 100 %
Anser du att det skall byggas en kongresshall på Gotland?		
JA	58 stycken	23,2 %
NEJ	172 stycken	68,8 %
VET EJ	15 stycken	6 %
Ofullständiga svar	5 stycken	2 %
SUMMA	250 stycken	100 %

Tabellen visar att 172 personer eller 68,8 % säger nej till att bygga en kongresshall, medan 58 personer eller 23,2 % av de tillfrågade anser att det ska byggas en kongresshall på Gotland. Av de tillfrågade är det 15 personer eller 6 % som inte har någon åsikt i frågan.

Fråga 2.

Fråga två handlade om hur man hade uppfattat kommunens information till allmänheten angående kongresshallen. Denna fråga är svårare att redovisa, då de som svarat på frågan skulle sätta ett kryss på en skala mellan 0 till 10. Skalan innebar att 0 var mycket dåligt och 10 var mycket bra. Sammanställningen av svaren på denna fråga visade att 173 personer tyckte att informationen varit bristfällig vilket motsvarar 69,2 % av de tillfrågade. 44 personer, det vill säga 17,6 %, ansåg att de fått tillräcklig information. Slutligen ansåg 17 personer, motsvarande 6,8 %, att informationen varit mycket bra. Sammanställningen visar också att 6,4 % av svaren var ofullständiga, vilket motsvarar 16 personer.

Fråga 3.	Antal 250	Procentandel 100 %
Tycker du att du vet tillräckligt om kongresshallen?		
JA	73 stycken	29,2 %
NEJ	144 stycken	57,6 %
VET EJ	22 stycken	8,8 %
Ofullständiga svar	11 stycken	4,4 %
SUMMA	250 stycken	100 %

Enligt tabellen anser 73 personer eller 29,2 % att de vet tillräckligt om kongresshallen. 144 personer eller 57,6 % svarar att de inte vet tillräckligt och 22 av de tillfrågade svarar vet ej, vilket motsvarar 8,8 %.

Fråga 4.	Antal 250	Procentandel 100 %
Hade du velat ha en folkomröstning om kongresshallen?		
JA	164 stycken	65,6 %
NEJ	62 stycken	24,8 %
VET EJ	19 stycken	7,6 %
Ofullständiga svar	5 stycken	2 %
SUMMA	250 stycken	100 %

När det gällde frågan om en folkomröstning så var det 65,6 % eller 164 personer som tyckte att de ville ha en folkomröstning, medan 24,8 % eller 62 personer inte ansåg att en folkomröstning var nödvändig. 7,6 % hade ingen åsikt i denna fråga vilket motsvarar 19 personer.

I resultatet redovisas även ofullständiga svar. Svaren är ofullständiga på grund av att de tillfrågade inte använt sig av något av de tre svarsalternativen eller satt ett kryss på skalan om kommunens information varit bra eller dålig, vilket innebär att svaren på frågorna ej har kunnat tolkas.

På enkäten hade de tillfrågade möjlighet att under rubriken *övrigt*, säga sin åsikt om kongresshallen. De flesta kommentarerna under rubriken kom ifrån dem som hade en negativ inställning till kongresshallsbygget. Den mest förekommande kommentaren var att kommunen inte har råd och att det ska satsas på barn, ungdomar och gamla istället. En annan ofta förekommande kommentar var att det skulle behövas en idrottsanläggning på Gotland. Arkitekternas mål med kongresshallen är att den ska flyta in i stadsbilden bredvid Almedalsbiblioteket. Av de tillfrågade är det inte många som delar arkitekternas uppfattning utan de anser att kongresshallen är ful och inte alls passar in. Kongresshallen ses som en ren kontrast till medeltida kyrkor, ruiner och ringmur. Även en del av de tillfrågade som varit positiva till att bygga en kongresshall ifrågasatte om hamnen verkligen är rätt alternativ för placeringen.

12 Lokala mediers behandling av kongresshallen

I lokaltidningarna, Gotlands Tidningar och Gotlands Allehanda, har det förekommit en aktiv insändardebatt under 2003 och 2004, där man har mötts av allmänhetens åsikter om kommunens beslut om att bygga en kongresshall. Frågan har även behandlats i de regionala nyhetssändningarna i Sveriges television och den lokala radiokanalen. På insändarsidorna har de ofta framkommit kritik emot Gotlands kommunpolitiker och frågor om varför det skall byggas en kongresshall, när det är så mycket annat som det skulle kunna satsas på i Gotlands kommun. Det har talats om att det skulle behövas mer resurser i skolan och inom vården och man frågar sig hur politikerna i ett sådant läge kan satsa pengar på en kongresshall i stället?

”Är det viktigare med en kongresshall än med fungerande skola, vård och omsorg? Jag har fått lära mig att de pengar man har i första hand ska gå till nödvändiga saker. Lyx och flärd får komma i andra hand. Kongresshall borde komma i sista hand.”¹⁰⁶

”Kongresshallen för viktig för att slarvas bort.” Det finns även positiva insändare om kongresshallen även om de är få. Skribenten till ovanstående citat tycker att Gotland nu har en möjlighet att bygga en kongresshall med ett unikt utseende på en unik plats. Och som med hjälp av sitt läge kan profilera sig väl bland alla andra konkurrerande hallar.¹⁰⁷

Det har även förekommit informativa artiklar som har förmedlat det aktuella läget i kongresshallsprojektet till allmänheten. Här har man bland annat kunnat läsa om när finansieringen av kongresshallen blev klart och den sista pusselbiten föll på plats. Det var när Strukturfondsdelegationen för Mål 2 Öarna beslutade om att bevilja ett bidrag på 30 miljoner kronor till byggandet av en kongresshall i Visby. Finansieringen blev då helt klar eftersom de 40 miljonerna från regeringen redan var beviljade och tillsammans med de 50 miljoner kronorna som Gotlands kommun själv betalar, så fanns nu de 120 miljoner kronorna som krävdes.¹⁰⁸

Kongresshallen har även debatterats på ledarsidorna. Henry Lindkvist påpekar bland annat, att kommunen måste gå ut och informera till allmänheten hur bra kongresshallen är. Han anser att det både finns tid och folk för att informera om vad kongresshallen är, vill bli och kommer att betyda för Gotland.¹⁰⁹

Den 24 januari 2004 debatterades det på ledarsidan i Gotlands Allehanda om att det finns en stor oro bland många gotlänningar när det gäller de 50 miljonerna som satsas på kongresshallen. Det handlar framförallt om att kommunen misslyckats i sin uppgift att förklara hur kongresshallen ska finansieras. Det har inte gått ut till allmänheten att de 70 miljoner kronorna i bidrag endast betalas ut till byggandet av en kongresshall och inte kan användas för något annat ändamål.¹¹⁰

¹⁰⁶ Insändare i Gotlands Tidningar (2004)

¹⁰⁷ Insändare i Gotlands Allehanda (2004)

¹⁰⁸ Langland Klint E (2003)

¹⁰⁹ Lindkvist H (2004)

¹¹⁰ Nilsson R. K (2004)

13 Analys

13.1 Bakomliggande faktorer till beslutet om kongresshallen

Många arbetstillfällen har försvunnit under senare år på Gotland. Enbart nedläggningen av Flextronics medförde att mer än 1 000 arbetstillfällen försvann, vilket för Gotland var mycket kännbart. Detta är en bidragande faktor som satte press på politikerna, att vidta åtgärder för att komma till rätta med arbetsmarknaden. Det har gjorts utredningar som syftar till att hitta bärkraftiga förslag för att utveckla näringslivet på Gotland. I resultaten av utredningarna poängteras att något måste göras för att främja det gotländska näringslivet för att en ökning av antalet arbetstillfällen ska bli möjligt. Genom utredningarna framkommer även att något måste göras för att utvidga besöksnäringen. På grund av neddragningarna inom försvaret och Flextronics var det nödvändigt för Gotland att få någon form av kompensation för de förlorade jobben.

Att bygga en kongresshall har diskuterats och debatterats under en lång tid på Gotland. Tanken var att utveckla hotell- och besöksnäring och att hitta nya verksamheter som skulle kunna möjliggöra en förlängning av turistsäsongen. Detta skulle i sin tur kunna bidra till att konsumtionen ökar vilket leder till ökad efterfrågan på arbetskraft hos lokalbefolkningen. När förslaget om att bygga en kongresshall lades fram var politikerna till en början överens. Det skedde förändringar vad beträffar finansieringen som fick till följd att Gotlands kommun blev ensam kvar som finansiär. Orsaken till detta var de kriterier som måste uppfyllas för att få EU-medel beviljade, ingen enskild näring fick gynnas. Detta ledde till att det uppstod en oenighet bland beslutsfattarna. De politiker som motsatte sig byggandet ansåg det för riskfyllt med Gotlands kommun som ensam finansiär. Trots oenigheten togs beslutet om att bygga en kongresshall, tack vare att majoriteten i kommunfullmäktige röstade ja. De politiker som var positiva till byggandet ansåg att det var värt att ta risken eftersom ett sådant tillfälle, att få 70 miljoner i bidrag, aldrig kommer tillbaka.

Det avgörande beslutet om att kongresshallen skulle byggas försiggicks av en lång rad beslut inom skilda områden, såsom ansökan om bidrag, inköp av ICA-lagret, upphandling av arkitektfirma med mera. Detta är anledningen till att det tog lång tid, att relevanta underlag inför beslutet behandlades och bereddes inom olika instanser, inför ett slutligt avgörande i kommunfullmäktige.

För att få EU-medel måste vissa kriterier uppfyllas, ett var att NUTEK beviljade ett bidrag om delfinansiering till kongresshallen. Enligt politikerna var det nedskärningen inom näringslivet som var den bidragande orsaken till att Gotlands kommun blev beviljade bidraget från NUTEK på 40 miljoner kronor. Detta är också den bakomliggande faktor som ligger till grund för beslutet att bygga en kongresshall, ett försök till utveckling.

Andra underlag som också ligger till grund för beslutet är de utredningar som gjorts av SIND, Resurs AB, ALMI och Kongresshallsgruppen med syfte att ge förslag på hur näringslivet på Gotland ska kunna utvecklas. Det som framkom som ett resultat av utredningarna var att det är besöksnäringen det ska satsas på. I och med att man får en kongresshall som drar hit företag som håller kongresser så

leder det i sin tur till att andra verksamheter på Gotland främjas. De verksamheter som kan utvidgas är hotellen då kongresshallen saknar övernattningsmöjligheter. Kongressdeltagare kanske vill prova andra restauranger som Gotland har att erbjuda och de kanske även vill passa på att ta del av olika upplevelser och aktiviteter som finns runt om på Gotland. Alltså verksamheter som genom en kongresshall både kan utvecklas, utökas och på olika sätt gynna de boende på Gotland.

13.2 Finansieringen av kongresshallen

Bidragen som kommunen får från EU genom Mål 2 Öarna och från staten genom NUTEK är endast avsedda till byggandet av kongresshallen i Visby. Om kongresshallsprojektet inte skulle bli av, skulle inte heller de beviljade medlen på 70 miljoner kronor tillfalla Gotland. Medlen som gavs i form av bidrag till kongresshallsprojektet var en förutsättning för att beslutet om att bygga en kongresshall på Gotland skulle kunna tas i kommunfullmäktige. Genom insändare i lokaltidningarna framkommer att allmänheten inte fått tillräcklig information om hur Gotlands kommun kommer att finansiera kongresshallen. Allmänheten tror att det bara är att ta pengarna som är avsedda till kongresshallsprojektet och lägga dem på någon annan verksamhet inom kommunen. Genom vår enkät har det dessutom framkommit att allmänheten inte känner till att det finns olika konton för investeringar, skola, vård och så vidare inom Gotlands kommun. Att vissa medel inom kommunen endast är avsedda för investeringar är ett okänt begrepp hos den del av allmänheten som ingick i undersökningen.

Kongresshallen kommer inte att kunna drivas med företagsekonomisk vinst de första åren. 6,8 miljoner kronor är den högsta kostnad som kommunen kan få betala om kongresshallen inte kommer att utnyttjas till fullo. Kommunen kommer att få en årlig kostnad på grund av lånet som lånas upp för finansieringen. Entreprenören ska betala hyra, vilket blir en intäkt för kommunen. Den kostnad som uppstår för kommunen grundar sig på skillnaden mellan den högsta kostnaden på 6,8 miljoner kronor och den intäkt kommunen får genom entreprenören. Denna kostnad är beräknad till mellan 4 – 4,5 miljoner kronor per år, de första åren. Detta kommer att finansieras med hjälp av skattemedel. Enligt Landin har kommunen för avsikt att i framtiden sälja kongresshallen vilket då skulle medföra att ansvaret för kongresshallen läggs över på den nya ägaren. Kommer detta att ske så försvinner de ekonomiska åtaganden som har med kongresshallen att göra.

13.3 Jämförelse Åre - Gotland

Finansieringen av projekten i de båda kommunerna sker på olika sätt, på grund av de regionala skillnaderna. Gotland kan inte få EU-medel beviljade på det sätt som Åre kommun har fått. I Åre har kommunen gått samman med näringslivet och delat upp finansieringen mellan sig, vilket också var förutsättningen för att EU-medlen skulle bifallas. På Gotland är kommunen ensam finansiär till kongresshallen utan samarbete med näringslivet. Åre kommun kan ha ett annat samarbete med näringslivet än vad Gotland har, på grund av att Åre har fått bidrag från Mål 1, vilket beviljas utifrån andra förutsättningar än vad Mål 2 Öarna gör. Vid bidrag från Mål 1 får näringslivet gynnas av projektet vilket inte är fallet vid Gotlands kongresshallsprojekt. När det handlar om Åre så är det en större investering än den som görs på Gotland, investeringen uppgår till 400 miljoner

kronor. Åre planerar projektet utifrån en multihall med kongressmöjligheter medan kongresshallen på Gotland beskrivs som en flexibel kongresshall med möjligheter till kulturevenemang.

13.4 Stora byggprojekts påverkan på samhället

När det handlar om stora byggprojekt som medför förändringar i det samhälle där det byggs, är det inte ovanligt att projektet ger upphov till reaktioner hos befolkningen. Det som upprör befolkningen är att ingenting längre blir som förut, man frångår de vanliga rutinerna och det föds en ny epok i historien i det samhälle man lever i. ”Detta är evenemangets avgörande dilemma: att kunna etablera ett brott mot existerande ordning och samtidigt göra sig begriplig i förhållande till traditionen”¹¹¹. Det som är nytt och okänt känns både skrämmande och osäkert. Detta grundar sig på att man inte på förhand kan säkerställa hur de olika projekten faller ut, om det tillför bygden något eller blir ett totalt fiasko som leder till ett stort budgetunderskott. Detta fenomen är något som inte är unikt för Gotland och kongresshallsprojektet utan detta upplevs och finns även på andra platser där en ort förändras. Det här har man sett till exempel vid byggandet av Globen och Öresundsbron. Allmänhetens inställning dämpas dock efterhand, då projektet inte längre är något projekt utan är integrerat som en verksamhet i samhället.

En annan aspekt är alla olika diskussioner, tankar, drömmar, visioner, funderingar med mera som uppkommer i samband med ett stort projekt. Ibland har projektet diskuterats under lång tid innan det kom till stånd så att det inte upplevs som en ny företeelse eftersom den funnits i tanken under en längre period. Det är något som känns igen både vid kongresshallsprojektet och vid Öresundsbrobygget. Kongresshallen har diskuterats sedan 1985 och likadant var det med Öresundsbron som började diskuteras redan på 60-talet. Trots att dessa projekt diskuterats under lång tid mötte de ändå motstånd när besluten väl var tagna. Motståndet hos allmänheten kan bero på att de inte är insatta i de olika frågorna på grund av att de inte själva är med och studerar och diskuterar olika utredningar på det sätt som politikerna gör. Motståndet kanske kan bero på att allmänheten inte känner till bakgrunden till varför ett visst projekt sätts i gång.

Under själva processen att få en kongresshall till stånd på Gotland har det längs vägen fattats många olika delbeslut med flera instanser inblandade. Det här är något som återges i ”*trial-and-error*” modellen där beslutfattarna är eniga om problemen och målen. Beslutfattarna är däremot inte helt överens om hur problemen skall lösas eller hur man ska gå tillväga för att uppnå målen. Vid mycket viktiga beslut brukar de som ska fatta besluten agera försiktigt och fatta flera små beslut för att kunna knyta ihop till en helhet. Eftersom kongresshallsprojektet är ett stort beslut så har det med hjälp av olika små beslut kommit fram till en lösning som de flesta som varit inblandade i beslutet kunnat enas om. Målet för politikerna har varit att få igång en utveckling av besöksnäringen för att stimulera det gotländska näringslivet. Problemet som uppstått handlar om finansieringen, att Gotlands kommun står kvar som ensam finansiär och även som garant för projektet. Skulle inte kongresshallen få det underlag som behövs så kommer gotlänningarna att märka av det på skattsedeln. Det handlar inte bara om att ta ett beslut utan det är en komplex beslutsprocess

¹¹¹ Tangkjaer (2002) s.73

inom Gotlands kommun. Det är sådana faktorer som är det utmärkande med ”*trial-and-error*” modellen.

13.5 Kommunens dåliga ekonomi – upphov till starka reaktioner

Resultatet av enkätundersökningen pekar på att gotlänningarna inte vill ha någon kongresshall. På frågan om hur man upplevt kommunens information svarade 173 personer av de 250 tillfrågade, att informationen varit bristfällig. Av dessa var det 172 personer som inte heller ville ha någon kongresshall. Detta tyder på att de personer som anser sig fått för dålig information inte vill ha någon kongresshall. Det här utfallet visar att kommunen inte har informerat de bofasta tillräckligt om vad en kongresshall skulle kunna innebära för Gotland.

Det finns även ett samband mellan frågan om man vet tillräckligt om kongresshallen med frågan om man vill ha en kongresshall eller inte. Det samband som framkom var att utav de 172 personer som svarade att de inte vill ha någon kongresshall, var det 144 personer som inte heller ansåg sig veta tillräckligt om kongresshallen. Detta styrker det tidigare nämnda om att kommunen har givit allmänheten bristfällig information.

För att nämna något om dem som sagt ja till kongresshallen, var det 58 personer som ville ha en kongresshall. Av de 250 personer som sa sin mening var det 73 personer som ansåg sig veta tillräckligt om kongresshallen och där ingick de 58 personerna som svarade ja på frågan. Detta tyder på att med tillräcklig information om kongresshallens möjligheter är det också lättare att vara positivt inställd.

Det försiggicks ett stort antal diskussioner efter det att de tillfrågade hade fått sagt sin mening angående kongresshallen. Det var uppenbart att folk hade ett stort behov av att diskutera. Efter samtalen med de tillfrågade framkom det att det inte var många som kände till att kongresshallen även är tänkt som en plats för kultur, teater och musikkonserter.

Det talas i kongresshallens informationsbroschyr om att gästnätterna i Visby beräknas öka med 18 000 per år. Det finns även beräkningar på hur mycket konsumtionen förväntas öka om Gotland får en kongresshall, men det handlar bara om Visby. Det finns ingenstans i informationsbroschyren att läsa om att det har gjorts några beräkningar om ökad konsumtion på landsbygden. Det nämns bara att hantverkare runt om på Gotland kan räkna med ett uppsving.

När beslutet var fattat drog debatten om kongresshallen i gång på allvar i media, genom olika insändare, men även med informativa artiklar och genom inslag i regionala nyhetssändningar i Sveriges Television. Det är många besvikna människors åsikter man möter på insändarsidorna i lokalpressen. Det är oftast nedsättande ord och mycket sällan några konstruktiva lösningar på vad politikerna skulle kunna göra i stället.

13.6 Slutdiskussion

De bakomliggande faktorer som ligger till grund för beslutet att bygga en kongresshall på Gotland är att kongresshallen genom sin tillkomst skall kunna utveckla näringslivet. Utredningarna som har gjorts, avseende näringslivsutveckling på Gotland, visar att det är besöksnäringen det ska satsas på. Det är inom detta område som det gotländska näringslivet kan utvecklas och bli bättre, vilket i sin tur kan generera i fler arbetstillfällen. En kongresshall på Gotland kan även innebära ett lyft för Gotlands kulturliv, då utvecklingen av teater och musikevenemang kan främjas genom kongresshallens tillkomst.

Syftet med en kongresshall på Gotland är att:

- stimulera näringslivet genom att få igång verksamheter både inom och utom kongresshallen
- skapa arbetstillfällen
- utveckla besöksnäringen till att bli ännu bättre
- förlänga säsongen så att det kommer fler besökare till Gotland, även under andra tider på året

Efter intervjuer med kommunpolitikerna framgår att även om man inte är positiv till kongresshallen, så vill dem ge kongresshallen en chans. Kommunens initiativ är ett försök till att främja näringslivsutvecklingen på Gotland som i slutänden kan gynna alla bofasta. Det handlar om att skapa nätverk där alla samverkar för att gemensamt öka tillväxten för Gotland. Den bofasta befolkningen, inom olika branscher, kan då hjälpa till genom att vara ambassadörer för sin ö.

Eftersom kongresshallen inte står klar att tas i drift förrän 2007 och att det ännu inte har tillkännagivits någon som skall driva verksamheten, är det svårt att sia något om framtiden. Med detta menas att det inte är lätt att förutspå hur tillväxt och arbetstillfällen kommer att öka. Kongresshallen kan bli en bra investering som på lång sikt kan utveckla näringslivet på Gotland, om den kommer att hyras ut till det antal kongresser som krävs för att täcka de fasta kostnaderna. Kommer detta att fungera så bör den generera ökade inkomster och fler arbetstillfällen. Men det ställs hårda krav på marknadsföringen och den blivande entreprenören. Det handlar om att ha de rätta egenskaperna som krävs för att få hit kongresser i världsklass. Vilket är en förutsättning för att kongressverksamheten ska kunna etableras på Gotland. Entreprenören måste vara en drivkraftig person som har världsomspännande kontaktnät med lång erfarenhet av konferens- och kongressmarknaden. Det är av stor vikt att Gotland blir synligt på världsmarknaden för kongresser och skapar sig ett namn inom branschen. Det gäller även för kommunen att klara av de första åren utan skatteökningar för den bofasta befolkningen. Om det skulle uppstå en skatteökning på grund av att det byggdes en kongresshall skulle allmänhetens negativa attityd till kongresshallen öka ytterligare.

Hade det lagts ned lite mer intresse för de boende på landsbygden genom att visa upp färdiga beräkningar och bättre information om till exempel EU-medlen, hade kongresshallen bemötts på ett bättre sätt. Det man inte får veta kan man inte förstå

och för dem som lever på landsbygden med ständiga hot om att bli av med sin vårdcentral, livsmedelsbutik eller skola är det inte lätt att förstå meningen med en kongresshall, eftersom det beskrivs på ett sätt som att den bara gynnar Visby.

Inställningen hos befolkningen hade påverkats om de fått veta att Gotlands kommun får bidrag till kongresshallsbygget med 58 % av den beräknade totalkostnaden. Även vetskapen om att 70 miljoner kronor försvinner och inte kan användas till något annat om inte kongresshallen byggs skulle ha påverkat folks inställning. Givetvis handlar detta inte om att alla skulle ändra uppfattning, men det skulle ha varit fler som hade svarat ja på frågan, om de ville ha en kongresshall.

Allmänheten har lätt för att vara kritisk mot politikernas agerande, vilket kan tolkas som att allmänheten inte besitter kunskap i problematiken inom kommunen när det handlar om ekonomiska faktorer. Troligtvis skulle den allmänna opinionen vara mindre negativ om kommunen hade nått ut med informationen till de bofasta på ett tillfredsställande sätt. Med detta avses en grundläggande information om att vissa investeringar måste göras för att näringslivet inte skall stagnera och att klargöra själva syftet med en kongresshall. Vidare hade det varit viktigt för allmänheten att få reda på hur det förhåller sig med olika konton inom de olika förvaltningarna.

13.7 Slutsatser

Några av de utredningar som vi diskuterat i uppsatsen, gjorda i syfte att främja näringslivsutvecklingen på Gotland, pekar mot att det är besöksnäringen det skall satsas på. En stor satsning är att det skall byggas en kongresshall i Visby på Gotland. Vår enkätundersökning visar 250 personers inställning till kongresshallen, och en övervägande del av de tillfrågade vill inte ha någon kongresshall. Motståndet handlar till stor del om Gotlands kommuns dåliga ekonomi. Ingen vill vara med och betala hallen med sina skattepengar. Allmänheten anser att det finns viktigare saker att lägga skattepengarna på, som vård och skola där ständigt nya sparkrav uppstår. Detta är de faktorer som påverkat gemene mans inställning till kongresshallen.

Genom arbetet med vår uppsats och med stöd av resultatet från vår enkät kan vi dra den slutsatsen, att det är kommunens bristande information som har gjort att flertalet gotlänningar inte vill ha någon kongresshall.

Det handlar om bristande information inom följande områden:

- Hur ekonomin i kommunen fungerar. Allmänheten känner inte till att vissa medel endast är avsedda för investeringar och inte kan användas till vård och skola
- Kongresshallens användningsområden
- Vilka verksamheter som kan gynnas genom kongressdeltagares konsumtion

- Hur kongresshallen ska finansieras

Inför nästa stora projekt som ämnas startas upp i Gotlands kommun, har vi genom arbetet med denna uppsats, kommit fram till följande rekommendationer riktat till kommunpolitikerna i Gotlands kommun:

- Avsätt en viss del av investeringen till professionell marknadsföring, rikta den inte enbart till företag och personer inom branschen utan även till ”vanligt folk”
- Informera om hur det fungerar med olika konton inom kommunen
- Beakta språkbruk, termer som mål 2 Öarna säger inte så mycket till den som inte är inom branschen.
- Informera om projektet
- Klargör projektets syfte och målsättning
- Gör en undersökning, där gotlänningarnas inställning kommer fram
- Utvärdera så att det framkommer hur informationen nått ut

14 Reflektioner

Vi har funderat och reflekterat kring beslutfattandet i Gotlands kommun, hur kommunpolitikerna har gått tillväga i den beslutsprocess som försiggått innan beslutet om kongresshallen togs. Vi kan utifrån egna erfarenheter jämföra den inställning vi hade innan vi började detta arbete med den inställning vi har idag. Efter att ha studerat utredningar och intervjuat politiker har vi delgivits information vilken gett oss större insikt i politikernas arbete, kommunen måste även i kärva tider göra investeringar för att kunna gå vidare i utvecklingen. Görs det ingenting i tider med ogynnsam ekonomi stagnerar näringslivet. Det handlar om att hitta nya vägar och infallsvinklar.

Kongresshallen skall stå klar 2007, på grund av detta har stora delar av den här uppsatsen byggts på antaganden gjorda utifrån empiriska undersökningar. Vi kan aldrig veta hur kongresshallsverksamheten kommer att fungera. Vi kan endast spekulera i hur det kan utveckla sig när det gäller ökningen av gästnätter och arbetstillfällen, men det slutgiltiga svaret får vi inte förrän efteråt.

Det finns potential med att ha en kongressverksamhet på Gotland. Här gäller det för våra folkvalda politiker att förmedla sitt budskap på rätt sätt, för att de bofasta ska kunna se sina egna möjligheter till utveckling och tillväxt inom det gotländska näringslivet. Vi är övertygade om, att om de bofasta vet med sig att de kan dra fördelar för egen räkning, är de också beredda att själva vara med och satsa.

Försvaret har dragit ned på personal, Flextronics har avvecklats, båda dessa verksamheter gav många arbetstillfällen som inte ersattes av nya. Vi kan förstå det resonemang som förts angående en utveckling inom besöksnäringen. Något måste göras för att en utveckling av det gotländska näringslivet ska bli möjligt. Det är svårt att få företag att etablera sig på Gotland, en anledning kan vara att närheten till andra kommuner saknas. En annan anledning är kanske de höga fraktkostnaderna och svårigheterna att distribuera gods. Och det är tack vare detta vi kan förstå resonemanget angående byggandet av en kongresshall på Gotland. Den ger möjligheter till nya verksamheter som inte kräver att företag måste etableras utan det är bara människor som förflyttas. I det här avseendet är det viktigt att trafiken till och från Gotland förbättras ytterligare för att tillmötesgå ett ökat antal resenärer. Även hotellverksamheten måste utökas för att kunna ta emot fler gäster. Vi kan anta att så kommer att ske utifrån de uppgifter vi har fått, om att några hotellverksamheter har ansökt om bygglov.

Vi är av den uppfattningen att en stor del av gotlänningarna inte känner till att kongresshallen skall finansieras till stor del med hjälp av bidrag. Det är 70 miljoner kronor i bidrag till projektet. Vi kan inte låta bli att fråga oss hur det kommer sig att folk inte känner till detta? Skulle folks inställning ha påverkats om de hade känt till hur stor del av projektet som finansieras med bidrag? Ju mer information vi själva har tagit del av ju mer övertygade blir vi om att så är fallet.

Vi har känt att många människor runt omkring oss har varit negativt inställda till kongresshallen och genomförde en enkätundersökning på stan, för att få klarhet i hur "vanligt folk" förhåller sig till kongresshallen. Responsen var enorm och det saknades inte åsikter i frågan. De diskussioner som uppstod efter att de tillfrågade

hade sagt sin mening var mycket intressanta. Med den bristfälliga information som allmänheten fått är det inte konstigt att de bofasta har en negativ inställning till kongresshallen. Vi antar att allmänhetens negativa inställning grundar sig på kommunens dåliga ekonomi. Det talas om neddragningar inom skolor och sjukvård vilket gör att uttalanden om kongresshallen får en negativ klang.

Det kan kännas avskräckande att kommunen står som garant om det blir ett underskott, vilket politikerna räknar med de första åren. Vi hoppas att kongresshallen kommer att vara välbesökt och att det kommer att ges många och bra möjligheter för den bofasta befolkningen att bevista olika evenemang.

Turistnäringen påpekar att marknadsföringen är viktig och de beivrar olika mässor runt om i Sverige för att göra känt att det kommer att finnas en kongresshall i Visby 2007. Det har vi full förståelse för, eftersom det är därifrån kunderna kommer. Men den information som gått ut till den bofasta befolkningen om kongresshallen har varit bristfällig. Varför har ingenting gjorts för att marknadsföra kongresshallen till den bofasta befolkningen på Gotland?

14.1 Reflektioner över det egna arbetet

Vi har funderat på hur vi har genomfört vårt arbete då vi skrivit denna uppsats. Enkätundersökningen var intressant att genomföra eftersom det inte fanns någon information att tillgå som visade gotlänningars inställning till kongresshallen. Enkäten var relativt lätt att fylla i så när som på en fråga där de tillfrågade skulle markera sitt svar på en skala från 0 – 10. Frågan handlade om hur de tillfrågade hade uppfattat kommunens information om kongresshallen, många blev förvirrade av att de skulle markera sitt svar på en linje. Hade vi gjort enkätformuläret i dag hade även denna fråga haft trevalsalternativ, där de tillfrågade hade fått svara genom att sätt kryss i en ruta framför alternativen, dåligt, bra, mycket bra.

Politiker i Gotlands kommun har i våra intervjuer till största delen uttalat sig positivt om kongresshallen. Det som har nämnts som negativt är att kongresshallen är en riskinvestering. Har politikerna tagit ett beslut om en kongresshall kan de inte arbeta med att ha en negativ inställning utan de måste arbeta i en positiv anda med en stark övertygelse, om att kongresshallen kommer att främja och utveckla Gotlands näringsliv. Politikerna är medvetna om att det är ett ekonomiskt risktagande för kommunen, men detta har inte alltid framkommit i våra intervjuer. Kan det ligga till som så att de inte vill förstärka allmänhetens negativa inställning?

15 Fortsatt forskning

Projektet med kongresshallen är otroligt spännande och något helt nytt för Gotland. Vi skulle med största intresse ta del av framtida forskning om detta ämne för att se hur kongresshallsverksamheten på Gotland utvecklar sig.

Det skulle vara av största vikt att få information om hur kongresshallens verksamhet har påverkat näringslivet på Gotland. Och även få en uppfattning om hur Gotlands kommuns ekonomi har påverkats. Det skulle även vara intressant om vår enkätundersökning på stan följdes upp för att mäta om inställningen till kongresshallen har förändrats under åren.

Med dessa ord uppmanar vi härmed den intresserade att fortsätta vårt påbörjade arbete med kongresshallen på Gotland.

Källförteckning

- ALMI Företagspartner Gotland AB, *Mötesplats i Visby*, 1997
- Arnesen Dina Maria i Berg, Linde-Laursen, Löfgren, *Öresundsbron på uppmärksamhetens marknad*, i kapitel "Tankar mellan kropp och betong" s.62, Studentlitteratur Lund 2002
- Berg Per-Olof, Linde-Laursen Anders, Löfgren Orvar, *Öresundsbron på uppmärksamhetens marknad*, Studentlitteratur Lund 2002
- Carlgren Andreas, Debattartikel i Dagens Nyheter s.A4,1993-11-16, "Öresundsbron oacceptabel", Claéson Björn, Resurs För Besöksnäringen AB, , *Kongresshall Visby*, 1996
- Edlund Per-Olov, Högberg Olle, Leonardz Björn, *Beslutsmodeller – redskap för ekonomisk argumentation*, Studentlitteratur Lund 1999
- Gotland kommun ledningskontoret 2003 a), Informationsbroschyr Kongresshallen 2003
- Gotlands kommun 2003 b), Gotland i siffror 2003
- Gotlands kommun c), Kommunfullmäktige kallelse 2003-05-26
- Gotlands kommun d), Kommunfullmäktigeprotokoll, omröstning § 120, 2003-05-26
- Gotlands kommun e), Motion till kommunfullmäktige om folkomröstning om kongresshall, 2003-05-26
- Gotlands kommun, www.gotland.se, [Vi har kontinuerligt läst denna sida för att kontrollera eventuella uppdateringar under tiden jan. 2004 – maj 2004]
- Gotländska Nyheterna – gotländska, Ansvarig utgivare Smitterberg Björn, www.gotlandska.com, [Hämtad 2004-04-22]
- Hatch Mary Jo, *Organisationsteori Moderna, symboliska och postmoderna perspektiv*, Studentlitteratur Lund 2002
- Holme Magne Idar & Solvang Krohn Bernt, *Forskningsmetodik Om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Studentlitteratur Lund, 2:a upplagan 1997
- Insändare i Gotlands Allehanda s.13, 2004-01-28
- Insändare i Gotlands Tidningar s.12, 2004-04-02
- Karlsson Börje, Artikel i Dagen Nyheter sidan D1, 1992-01-22, "Globen kommer på skatten"
- Konferens Gotland 2003, Informationsbroschyr Konferens Gotland
- Konferens Gotland, www.konferensgotland.se, [Hämtad 2004-02-10]
- Kongresshallgruppen, *Kongresshall på Gotland* ,1998
- Kvale Steinar, *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur Lund 1997
- Langland Klint Eva, Artikel i Gotlands Allehanda s.10, 2003-06-12 "Klart med finansieringen av Kongresshallen i Visby"
- Leino Per, Artikel i Gotlands Allehanda s.5, 2003-12-10 "Konkurrensen hårdnar för kongresshallarna"
- Lindkvist Henry, Artikel i Gotlands Tidningar s.10, 2004-04-28 "Klargör hur bra kongresshallen är!"
- Länsstyrelsen i Gotlands län, *Länsrapport* 1989, en slutredovisning av Avstamp Gotland
- Länsstyrelsen Jönköpings län, Förvaltningsmyndighet för Mål 2 Öarna, Beslut om strukturfondmedel, 2003-06-11
- March G James, Simon A Herbert, *Organizations*, Blackwell Publishers, 2:a upplagan 1993
- Nilsson Rolf K. Artikel i Gotlands Allehanda s.2, 2004-01-24 "Kongresshall oroar"
- NUTEK, Beslut om preliminärt beviljat investeringsstöd, 2003-05-23
- NUTEK, www.nutek.se, [Hämtad 2004-04-01]
- Persson Jonas, Artikel i Expressen s.16, 1991-03-24, "Vi väljer färjan", Programkomplement Mål 2 Öarna, 2002-07-08
- Regeringsbeslut, Kongresshall i Visby, 2002-12-12
- Resurs AB, www.resursab.se, [Hämtad 2004-02-15]

Statens Industriverk (SIND) på uppdrag av regeringen, *Avstamp Gotland*, 1985
Tangkjaer Christian i Berg, Linde-Laursen, Löfgren, *Öresundsbron på uppmärksamhetens
marknad*, i kapitel ”Förväntningens ekonomi” s.73, Studentlitteratur Lund 2002
Åre kommun och Åreföretagarna AB, Vad händer på Åre strand? 2003
Åre kommun, www.are.se, [Hämtad 2004-01-23]
Östlundh Håkan, *Stockholm Globen Arena*, sidan 86-89, Byggförlaget 1989

Muntliga källor

Bentzler Brittis, Kommunalråd, 2004-02-05
Fredriksson Lars, Samordnare och säljare *Konferens Gotland*, 2004-03-25
Gyllenfjell Georg, Projektadministratör Mål 2 Öarna, 2004-03-25
Landin Sonia, Kommunalråd, 2004-04-01, 2004-05-10
Lindahl Bror, Kommunfullmäktigeledamot, 2004-02-26
Mattsson Krister, Kommunfullmäktigeledamot, 2004-05-03
Murat Anders, Turistchef Gotlands Turistförening, (Telefonintervju) 2004-05-11
Nypelius Eva, Kommunalråd, 2004-04-07
Roos Karl-Gustaf, Projektledare Kongresshallen, 2003-12-16 och 2004-03-22,
via e-post 2004-04-14, 2004-05-10 och 2004-05-25
Sjögren Barbro, Kanslissekreterare Gotlands Kommun, (Telefonintervju) 2004-05-18

Bilaga 2

Kommentarer i enkäten under rubriken övrigt

De som svarade ofullständigt:

- ”Varför bygger man inte den i kombination med en konstgräshall för fotboll. Det finns flera sådana i Sverige. Den ska inte byggas i hamnen där finns inte plats!!!”
- ”Jag tycker att kommunen satsar på sånt dom ej skall hålla på med!”
- ”Mycket mer upplysning, finns behovet?”
- ”En sportarena behövs.”
- ”Kostar bara pengar, bättre sätt att lägga pengar på, dåligt skött.”
- ”Satsa på Gotlands befolkning istället. Och om den ska byggas se till att den passar ihop med den medeltida staden! Modellen som finns är pinsam!”

De som svarade NEJ:

- ”Kommunen har inte råd. Går ej att driva med vinst då hade näringslivet redan byggt.”
- ”Pengarna borde användas till annat t.ex. underskottet i kommunen.”
- ”Dock aldrig en kongresshall, över min döda kropp.”
- ”Det ska vara lagret där!”
- ”Det ska vara lagret där, AMEN.”
- ”Helt onödigt”
- ”Bygg en idrotts/sporthall i stället.”
- ”Lägg pengarna på nått som vi behöver istället för att spara och spara.”
- ”Vi behöver mer pengar till vård och omsorg.”
- ”Lägg pengarna på framtiden (ungdomarna) och barnen.”
- ”Anser att det strider emot alla demokratiska principer.”
- ”Byggnaden passar inte in i dess bakgrund.”
- ”Slöseri med skattepengar, skrytbygge.”
- ”Ett slöseri med skattepengar som kunde gå till vården och dylikt.”
- ”Jag tycker att man borde lägga ner pengar på vård och omsorg och skolan till att börja med!!!”
- ”Tycker inte att man bör bygga en kongresshall förrän ekonomin stabiliserats.”
- ”Jag tycker det finns bättre saker att lägga pengarna på.”
- ”Kommunen har inte råd.”
- ”Mycket dåligt förslag.”
- ”Det känns konstigt att vi inte behöver tull och neddragning med ambulanser och att kongresshallen ska vara så VIKTIG!!!”
- ”Kostnaden skall ej gå på skattsedeln!!!”
- ”Onödigt att lägga pengarna på något så onödigt, lägg pengarna på ungdomarna och dom äldre”
- ”Lägg pengarna på vård och skola!!!”
- ”Det är mina skattepengar låt dem gå till skolan t.ex. istället”
- ”Ingen kongresshall i Sverige har gått runt. Till och med Globen gick nästan i konkurs.”
- ”Jag vill ha ett musikenshus istället det är mer behövt att satsa på ungdomarna. FATTA DET.”
- ”Lägg varenda krona vi kan avvara på våra barn, handikappade och våra gamla.”
- ”Var skall i så fall parkeras?”
- ”Satsa mer på ungdomar.”
- ”Satsa mer på bostäder och ungdomar.”
- ”Använd pengarna till det som behövs, sjukvård, barnomsorg osv.”
- ”Bättre att bygga studentbostäder så ungdomarna slipper flytta runt, ibland 4ggr/termin.”
- ”Det är skit.”
- ”Det behövs prioriteras andra saker.”
- ”Det finns så mycket annat att prioritera först.”
- ”Ligger fel i tid.”

”Mer information hur den finansieras.”
 ”Vidrigt! Går ut över oss studenter!!!!”
 ”Låt studenterna ha kvar sina lokaler!”
 ”Vidrigt att bygga. Lokal till studenterna istället.”
 ”Man borde fråga folket om en sån här sak.”
 ”Vad ska vi med kongresshall till? Stöd ungdomarna istället!!”
 ”Kommunen är fattiga.”
 ”Med 30 miljoner back till äldreården kan man inte med gott samvete bygga kongresshall!”
 ”Behåll ICA-lagret för ungdomarna!”
 ”Idrottshall istället.”
 ”Det allmänna först, sedan när det finns pengar.”
 ”Jag tycker det är onödigt att lägga pengar på det när det finns så många andra områden som måste spara.”
 ”Människa först! Inte i dagsläget, vid förbättrad ekonomi Ja!”
 ”Kommunens ekonomi är för dålig för att man skulle satsa nu.”
 ”Bygg en idrottshall !!!!”
 ”Vi har inte råd.”
 ”Hade varit bättre att placera Solbergabadet på hamnen med både salt och sött vatten.”
 ”Ta pengarna till vård, skola och barn + åldringsvård.”
 ”Parkeringsmöjligheter?”
 ”Det finns så många tomma lokaler som de kunde använda. Det kommer att förstöra om det skall byggas en stor kongresshall vid hamnen.”
 ”Så dålig ekonomi som vi har är det slöseri tycker jag.”
 ”Det finns inga pengar i kommunen, tänk på oss gotlänningar att vi mår bra, och ekonomin i balans.”
 ”Vad skall de tjäna pengar på?”
 ”Slakteritomen. Varför skall allt ner på hamnen?”
 ”Dum placering på hamnen, trångt med parkeringar. PS. Flytta upp biblioteket till folket.”

De som svarade JA:

”Hörde ni skulle riva kallis bara därför, det är FEL!!!”
 ”Fel plats.”
 ”Kongresshall är felaktig benämning, ”konserthallen” måste kunna brukas på många olika sätt.”
 ”Skall ej byggas på hamnen.”
 ”Hoppas man använder den väl och ofta.”
 ”Inte oväntat att det skulle bli av.”
 ”Det finns ju ett stort antal medborgare som säger nej till allt.”
 ”Bör väl finnas en fast den bör inte ligga innanför murarna.”
 ”Det är bra på längre tid.”
 ”Har vi råd? Avskaffa några kommunalråd, varför 5 st? Ibland måste man bygga sig ur kriser.”
 ”Lokalen skulle kunna användas till idrotten också.”
 ”Det är ett bra sätt att få besökare till ön. Kan generera i året runt inkomster för både de som arbetar i och med hallen men även övriga näringar.”
 ”Inte i Visby hamn, t.ex. Fårösund.”
 ”Är dock skeptisk mot att kommunen skall driva projektet. Det har en tendens att kosta mer än det smakar.”
 ”Det blir bra för sysselsättningen samt turismen.”
 ”Ska matcha de gamla byggnaderna ej vara något futuristiskt som någon ingenjör vill glänsa med för att sätta sitt bomärke i historien!!”
 ”Bra initiativ.”

De som svarade VET EJ:

”Skämmer omgivningen totalt.”
 ”Förslaget som publicerades i tidningen var inte vackert i förhållande till omgivningen.”